

universitātes AVĪZE

Otrdiena,
3. oktobris,
2000. gads

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

www.lanet.lv/~luua

№ 3

JAUNUMI

Prezidente - LU Goda doktore

28. septembrī Universitātes Lielajā aulā LU rektors prof. Ivars Lācis pasniedza Valsts prezidentei Vairai Viķei-Freibergai LU Goda doktora diplomu par izciliem nopelniem latviešu folkloras izpētē un ieguldījumu humanitāro zinātņu attīstībā.

Goda doktora diploma pasniegšana notika LU dibināšanas 81. gadadienai veltītajā Senāta svinīgajā sēdē, ko atklāja LU rektors, kurš savā ievadrunā uzsvēra, ka Universitātes jēga ir veidot valsts nākotni un šī mērķa īstenošanā atbildību nes ikviens no mums. Gudrība ir mūžīga, mulķība – mirklīga un

skat. SAITE AR LU 2. lpp.▶

VIEDOKĻI

Vai lasīsim pa nakti?

skat. TRŪKST LAIKA 5. lpp.▶

DOMĀSIM KOPĀ

Studijām un pētniecībai jābūt saistītām

Zinātņu prorektors prof. Indriķis Muižnieks

Kādi ir jaunā prorektora nākotnes plāni šajā amatā, vai iespējams tos apvienot ar zinātnisko darbu, un kāda ir Universitātes tālākā perspektīva – par to saruna ar zinātņu prorektoru prof. INDRIĶI MUIŽNIEKU.

- Vai prorektora amats bija jūsu mērķis?
- Prorektora izvēlēšana ir rektora tiesības. Rektors Lācis man šādu priekšlikumu izteica.
Tajā brīdī, kad mēs runājām par manu darbu prorektora amatā, vadības shēma bija mazliet citāda. Bija paredzēts, ka vadības struktūra tiks mainīta, tomēr tas prasa pamatīgāku sagatavošanos.
Es biju ieinteresēts zinātnes jautājumu attīstībā, protams, arī savā dabaszinātņu nozarē, biju ieinteresēts zinātnes un studiju tālākā kopīgā augšanā. Domāju, ka studiju un pētniecības vienotībā ir mūsu Universitātes lielākā priekšrocība, lielākās nākotnes perspektīvas.
Pašreiz Universitātē saglabājas iepriekšējā vadības struktūra – esam divi prorektori.

- Vai paralēli prorektora amatam nodarbojaties arī ar zinātnisko darbu?

- Jā. Strādājot Universitātē dažādos amatos, vienmēr esmu centies saglabāt saistību ar zinātņi.

Manu pētījumu pamattēma ir DNS struktūras anomāliju ietekme uz gēnu ekspresiju plazmīdās, t. i., baktēriju molekulārā ģenētika. Strādāju Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas katedrā. Mikrobiologu darbalauks ir ļoti plašs. Mēs pētām iedzimtības informācijas nesēja DNS telpiskās struktūras ietekmi uz gēnu darbību. Tagad ir tāda interesanta tēma kā vides stress. Kad baktērija nonāk tai nepiemērotā vidē, tā cenšas pielāgoties, notiek dažādas gēnu pārkarāšanās, piemēram, sāk darboties "lēkājšie gēni". Tas ir fundamentāli interesants process. Izprotot baktēriju ģenētisko nestabilitāti, mēs varam ekstrapolēt tās pamatlukumus arī uz norisēm cilvēka organismā, piemēram, uz ļaundabīgo audzēju veidošanos, evolūcijas tempa izmaiņām. Pie tam, baktērijās šo lēkājšo gēnu nemaz nav tik daudz. Cilvēka genomā apmēram trešo daļu veido šādi molekulārie migranti.

Ir mikroprocesi, kas kā rasas piliens atspoguļo visu pasauli. Tad ir vienalga, vai jūs pētāt baktērijas, ekosistēmas vai šūnas iekšienē notiekošus procesus – tas viss ir ļoti saistīts, var atrast nozīmīgas analogijas.

- Vai ģenētika līdz šim nav diezgan neizzināta?

- Ģenētika ir viena no perspektīvākajām zinātnes jomām. Neizzinātā tajā ir ļoti daudz. Ģenētika vispār ir tikai kāds 100 gadus vecs, molekulārās ģenētikas attīstība sākās pirms gadiem 50. Šī nozare pēta arī ļoti praktiskas lietas. Piemēram, gēnu ekspresija – te ir runa par gēnu inženierijā veidotiem mikroorganismu celmiem, kā tie darbojas. Mikrobioloģiskās metodes pielieto arī imūnmodelējošu savienojumu iegūšanai. Katedrā šajā virzienā ir ļoti plašs darbalauks, sākot ar molekulāro līmeni, baktēriju fizioloģiju, biokīmiju, savienojumu izdalīšanu, beidzot ar tik praktiskām lietām kā,

skat. MUIŽNIEKS 3. lpp.▶

ŠAJĀ NUMURĀ:

Prof. Ina Druvieta informē
par Baltijas studijām- 2. lpp.

Eirofakultāte - brīvfakultāte
- 4. lpp.

Ģimenes ārsts studentam
- 4. lpp.

Vācu pētnieki LU
- 5. lpp.

Dzejai nav jābūt ticamai –
tā ir neticama!

Dzejas dienu laikā pie mums viesojās beļģu dzejniece un Lježas universitātes docente Rozmarī Fransuā (*Rose Marie François*). Beļģijā viņa vada seminārus dzejas un sarežģītas prozas tulkošanā no vācu uz franču valodu. No 11. - 19. septembrim R.Fransuā lasīja lekcijas par Beļģijas frankofono literatūru LU Moderno valodu fakultātes franču filoloģijas bakalauriem un maģistriem. Savā grāmatā "Kurzeme" (kas gan vēl nav tulkota latviešu valodā) R. Fransuā savās izjūtās apraksta kādas viņai tad vēl nepazīstamas tautas dzīvi. Vārdu "Kurzeme" viņa esot izjutusi un sadzirdējusi sevi un tikai pēc tam atklājusi, ka tāda valsts vēsturiski ir eksistējusi un eksistē vēl šobaltdien. Šo parādību varētu saukt par sava veida dzejas fenomenu, kur autore iztēlē apraksta tēlu, kura reālo eksistenci piedzīvo tikai vēlāk.

Rozmarī Fransuā (*Rose Marie François*)

skat. DZEJA - 6. lpp.

Fizaktivitātes dienā
- 7. lpp.

Oļega Dzeniša konkurss
- 7. lpp.

TELEGRĀFA STILĀ

18. septembrī notika LU Senāta sēde jaunatvērtajā Sociālo zinātņu fakultātē. Sēdi atklāja Senāta priekšsēdētājs prof. M. Auziņš, kurš uzsvera, ka fakultāte radās lielu un smagu diskusiju rezultātā. Viņš pauca cerību, ka fakultāte pieņemsies spēkā. Dekānes Intas Briķes apsveikumam sekoja Universitātes vadības ziņojums. Pēc sēdes I. Briķe teica uzrunu. Uz neoficiālo daļu visi sapulcējās fakultātes bibliotēkā, kurā lasāmviela "negulēja plauktos", bet bija glīti "sačupota" turpat uz grīdas.

26. septembrī LU Sociālo zinātņu fakultātē viesojās Ungārijas Republikas Ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks NATO Dr. Andrašs Šimoni (*Andras Simony*). Viņš uzstājās ar lekciju par Ungārijas sadarbību ar NATO politisko un tiesisko jautājumu sfērā.

26. septembrī, LETA. Latvijas Medicīnas akadēmijas (AML) un Latvijas Universitātes (LU) domstarpības vēleiz pierāda augstskolu apvienošanas nepieciešamību, - šādu viedokli aģentūrai LETA pauca Izglītības un zinātnes ministrijas

(IZM) Augstākās izglītības departamenta direktors Jānis Čakste. Kā ziņots, AML rektors Jānis Vētra nosūtījis Ministru prezidentam, izglītības un zinātnes ministram, labklājības ministram, LU rektoram un citām institūcijām vēstuli, kurā pauž satraukumu par to, ka vairāki studenti, kuri no AML tiek atskaitīti ne-sekmības dēļ, vēlāk tiek uzņemti LU Medicīnas fakultātē augstākā kursā, nekā tas būtu iespējams ar esošo zināšanu līmeni. Savukārt LU Medicīnas fakultātes dekāns Uldis Vikmanis, komentējot atklāto vēstuli, pauca viedokli, ka AML, acīmredzot, atrodoties krīzes situācijā. Čakste uzskata, ka Vētras vēstulē minētās ziņas esot "nedaudz pārspīlētas". Jau ziņots, ka IZM ir izstrādājusi un iesniegusi Ministru prezidentam Andriem Bērziņam augstskolu apvienošanas grafiku. Kā informēja Čakste, patlaban apvienošanās darbs ir apstājies, kamēr Saeimā netiks apstiprināti grozījumi Augstskolu likumā.

26. septembrī, LETA. Latvijas Universitātes (LU) Cietvielu fizikas institūtā izsludināts konkurss

uz 26 pētnieku vietām, aģentūra LETA uzzināja Latvijas Zinātņu akadēmijā. Vadošie pētnieki un pētnieki nepieciešami dažādās fizikas nozarēs, kā arī fizikālajā informātikā un redzes zinātnē. Visvairāk pētnieku nepieciešams radiācijas fizikā un cietvielu fizikā. Konkurss pieteikumus kopā ar dzīves aprakstu, zinātniskos grādus apliecinošām dokumentu kopijām un publicēto darbu sarakstu var iesniegt līdz 25. oktobrim.

26. septembrī, LETA. Latvijas Universitātei (LU) ir nepieciešams tās stadions, lai Universitāte varētu īstenot savas studiju programmas, aģentūrai LETA teica LU rektors Ivars Lācis. Kā ziņots, Rīgas domes Ipašuma departaments ir sagatavojis lēmumprojektu, kurā lūgts Ministru kabinetu nodot pilsētas īpašumā Latvijas Universitātes stadionu K.Barona ielā 110a, kas Zemesgrāmatā ierakstīts uz Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) vārda. Rektors norādīja, ka ar katru gadu Universitātes studentu skaits palielinās, līdz ar to palielinās arī LU vajadzība pēc sporta zālēm, kuru Universitātei ne-

esot, un stadiona. Gadījumā, ja IZM izlems atbalstīt Rīgas domes lēmumprojektu, LU ir ieinteresēta precīzi noteiktās līgumattiecībās ar pašvaldību, kas garantētu stadiona izmantošanu studentu vajadzībām, teica rektors. Lācis norādīja, ka vienreiz Universitāte jau ir zaudējusi savu sporta namu Lāčplēša ielā, kas ticis nodots sinagogai, turklāt šis zaudējums nekādi neesot kompensēts. "LU ir vienīgā Universitāte pasaulē, kurai nav savu sporta ēku," apgalvoja rektors. LU rektors uzskata, ka ministrija ir atbildīga par to, lai Universitātei būtu resursi un tā varētu īstenot sporta nodarbības, kas paredzētas studiju programmās. Savukārt IZM Augstākās izglītības departamenta direktors Jānis Čakste aģentūrai LETA teica, ka ministrijā vēl neesot izskatīts Rīgas domes lēmumprojekts un pirms tā izskatīšanas vēl notikšot sarunas ar Universitāti.

29. septembrī Reitera namā atzīmēja Helsinku nobeiguma akta 25. gadadienu. Pasākumā tika prezentēta grāmata "Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā". Viens no grāmatas līdzautoriem ir LU Juridiskās fa-

kultātes Cilvēktiesību institūta direktora v.i. Mārtiņš Mīts. Svinības, kur ar runu uzstājās arī Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, vadīja bijuši LU Cilvēktiesību institūta direktore un lektore Dr. iur. Ineta Ziemele.

29. - 30. septembrī Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātē notika starptautiska zinātniska konference "Baltija gadsimtu mijā". Konferencē referātus lasīja zinātnieki no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Zviedrijas un Krievijas. Tika apskatīts baltu pētījumu stāvoklis pasaulē - ASV, Slovākijā, Čehijā, Gruzijā, Lietuvā, Igaunijā, Somijā un Zviedrijā. Konferences tematiku caurvija galvenais jautājums: kā gadsimtu un laiku maiņas ietekmē smalko un trauslo literatūras, folkloras un mākslas jomu. Ar to ir saistīti arī citi jautājumi: par jauniem virzieniem un kultūras mantojumu, par autoritātēm, patiesībām un to interpretācijām, par tradicionālītāti un izaicinājumu. Konferenci "Baltija gadsimtu mijā" rīkoja LU Filoloģijas fakultāte un Literatūras, folkloras un mākslas institūts. Tās norisi finansiāli atbalstīja Kultūrkapitāla fonds.

JAUNUMI

SAITE AR LU: Tagad Vaira Vīķe-Freiberga pieder LU akadēmiskajai saimei

1. lpp.

pārejoša. Lai mēs visi ieietu nākotnē ar savu gudrību, teica Ivars Lācis, tādu gudrību, kas nodrošinātu mums stabilu atjaunotni un attīstību. Vajadzētu uzdrīkstēties problēmām rast arī nestandarta risinājumus. Rektors visiem vēlēja pēc šodienas svētkiem jau rīt vēltīt sevi Universitātei vairāk nekā agrāk. Ar spilgtu runu uzstājās Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, uzsverot, ka ar LU Goda doktora grāda piešķiršanu viņai tiek radītas saites ar Universitāti, kas vismaz simboliski prezidenti piepulcinās LU akadēmiskajai saimei. Viņa sniedza reālistisku Latvijas augstākās izglītības vērtējumu gan vietējā, gan globālā mērogā. Tika atzīts, ka augstākā izglītība un zinātne Latvijā nonākusi nopietnas krīzes priekšā. Latvijas sabiedrībai ir izvēle - vai nu pēsim pilnveidoties, vai arī būsim notiesājuši sevi uz stagnāciju, piepūlējoties atpalikušo valstu saimei. Prezidente mudināja izglītībā iesaistītos cilvēkus mainīties par labu vajadzīgām reformām, kuras veicinātu uzplaukumu. Šajā vēsturiski svarīgajā posmā prezidente saskata trīs "spēles locekļus" - valsts varu, nozaru speciālistus un darbiniekus un sabiedrības attieksmi. Viņa uzsvera, ka modernā sabiedrībā izglītība ir nopietni jālobē. Ieguldījums izglītībā ir ilgtermiņa, tāds, bez kura sekmīga valsts

attīstība vispār nav iespējama. Priekšā stāv sūrs darbs, lai pārliecinātu politiķus par reālo situāciju. Lai pārmaiņas būtu iespējamas, jaunā paaudze jāaudzina savādāk nekā totalitārisma laikā.

Godā doktora diplomu LU piešķir arī medicīnas zinātņu doktoram Arnoldam Reinkem par darbību medicīnā un Latvijas un Vācijas kultūras sakaru stiprināšanu, kā arī Maincas Johana Gūtenberga universitātes profesoram Andreasam Kelle-tatam par izciliem sasniegumiem zinātnē un sakaru veicināšanu starp LU un Maincas Johana Gūtenberga universitāti.

Senāta svinīgajā sēdē tika pasniegti arī LU profesoru un emeritēto profesoru diplomu. Šogad LU piešķir 10 emeritētā profesora un 10 LU profesora diplomus. Senāta sēdē tika apbalvoti arī vairāki nekā studentu zinātnisko darbu konkursa uzvarētāji. Daži no konkursa uzvarētājiem tomēr neieradās uz balvu pasniegšanu. Jāpiezīmē, ka diemžēl nebija noorganizēta studentu vēlamā klātbūtne šādā pasākumā, jo vietas balkonā bija pietiekami.

ANDA LASE, GATIS DILĀNS

Visu prezidentes runu varat lasīt šā numura Interneta versijā - www.lanet.lv/~luua

LU jauna aptieka

Šogad 27. septembrī tika atklāta Universitātes aptieka Aspazijas bulvārī 5. Vēsturiski tā dibināta 1923. gadā un darbojusies līdz 1944. gadam. Tagad tā ar to pašu nosaukumu atvērta citās telpās.

Aptiekai ir mūsdienīgs iekārtojums, tiek izmantotas vadošās un modernās tehnoloģijas un tirdzniecības iekārtas, ir preču un finanšu datorizēta uzskaitē. Pēc tirdzniecības zāles plātas tā ir lielākā aptieka Latvijā.

Visiem LU studentiem un mācību spēkiem paredzētas atlaides medikamentu iegādei. Nodibināta saikne arī ar analoga profila aptiekām Somijā un Igaunijā. Aptiekas mērķis ir sekmēt savu saimniecisko darbību un īstenot kopīgus sadarbības plānus ar Latvijas Universitāti.

ANDA LASE

Jaunums - Baltijas studijas

Studējot Universitātē, cilvēkam iespējams papildus savai izvēlētajai specialitātei apgūt zināšanas arī citās jomās un turpināt specializēties tajās. Viena no šādām iespējām ir Baltijas studiju programma. Sīkāk par to pastāstīja šī programmas direktore profesore INA DRUVIETE.

Baltijas studiju programma ir cieši saistīta ar Latvijas ārpolitikas pamatvirzieniem.

Pašlaik mēs daudz runājam gan par globalizāciju, gan par integrēšanos Eiropas un transatlantiskajās struktūrās, gan arī par Baltijas valstu sadarbību. Lai varētu sadarboties, mums citam citu ir jāpazīst. Tādēļ Baltijas valstu universitātēs jau vairākus gadus ir tāda maģistra specialitāte kā Baltijas jeb Baltijas jūras reģiona valstu studijas. LU līdz pagājušā gada pavasarim bija vienīgā no lielajām universitātēm, kurai šādas programmas nebija. Tādēļ cilvēki, kuri bija ieinteresēti apgūt Latvijas ekonomiku, politiku, kultūru Baltijas valstu kontekstā, devās mācīties uz Tartu, Viļņu, Kauņu, Turku vai citām universitātēm. Tā radās doma, ka arī LU kā pietiekami cienījamai universitātei ar ilgām tradīcijām būtu jānodibina šāds studiju virziens, un tas tika izdarīts. Tikai šādas programmas ietvaros mēs varam sagatavot vispusīgi izglītotus speciālistus, kuri labi apguvuši savu tiešo specialitāti, iegūstot bakalaura grādu humanitārajās vai sociālajās zinātnēs, un izprot Baltijas reģionu problēmu specifiku.

Šie speciālisti spētu skatīt problēmas plašākā - Baltijas valstu kontekstā.

Programma domāta cilvēkiem, kuri vēlas uzzināt daudz vairāk par Baltiju, par reģionu, kurā viņi dzīvo, un kuri nevēlas būt tikai šauri speciālisti, kuri saprot, ka izglītotam cilvēkam vienlīdz labi jāzina gan ekonomika, gan kultūra, gan jābūt informētam par politiskajiem procesiem

Baltijas valstīs. Tādēļ tika radīta šāda multidisciplināra programma, kas radikāli atšķiras no citām maģistra programmām LU.

Tajā paredzēts docēt kursus par sabiedriski politiskajiem, ekonomiskajiem un kultūras procesiem gan Baltijas jūras reģiona valstu vēsturē, gan arī šodienā.

Maģistrantūras beidzēji būtu sagatavoti darbam projektos un organizācijās, kas risina Baltijas jūras reģiona problēmas sadarbībā ar speciālistiem no Ziemeļvalstīm un citām Baltijas jūras valstīm.

Programmas kursi tiks lasīti angļu valodā.

Tāpat mērķauditorija būs gan LU un citu Latvijas augstskolu beidzēji, kā arī maģistranti no citām Eiropas un pasaules valstīm. Īpašs uzsvars šajā programmā ir tieši uz humanitārajām un sociālajām zinātnēm. Mazāk skarsim, piemēram, enerģētiku, ekoloģiju, jo šādus kursus iespējams apgūt jau citu Universitātes programmu ietvaros. Baltijas studijas reģiona koordinē Turku universitāte. Izveidots universitāšu sadarbības tīkls, kurā piedalās Tartu, Kauņas, Viļņas, Klaipēdas un kopš pagājušā gada arī Latvijas Universitāte.

Perspektīvā esam paredzējuši iespēju šo studiju ietvaros vienu mācību gadu vai semestri pavadīt kādā citā Baltijas jūras valstu universitātē. Arī Latvijas Universitāte būs gatava uzņemt maģistra studentus no citām Baltijas jūras reģiona valstīm.

Programma sastāv no divām daļām.

Pirmā ir "A" daļa, kura ir obligāta visiem un kurā tiek analizēta Baltijas valstu ekonomika, ģeogrāfija, sociolingvistiskā situācija, literatūra, vēsture, politiskie procesi. Šie ir pamatkursi, kuri nepieciešami ikvienam, neatkarīgi no tā, vai viņš specializēties politikā vai, piemēram, muzikoloģijā.

Otrajā - "B" daļā paredzēti izvēles kursi. Tās ir sešu kursu grupas,

no kurām var izvēlēties, piemēram, valodas vai literatūras, ekonomikas, izglītības zinātnes, mākslas, vides zinātnes un iekšpolitikas bloku.

Programma aktīvu darbību sāks no nākamā mācību gada.

Pašlaik Baltijas studiju programmas kursi tiek aprobēti studentu apmaiņas programmas ietvaros. LU interesentiem un ārvalstu studentiem jau spēj piedāvāt kursus sešos lielos programmu blokos, un mēs - mācībaspēki - esam gatavi lasīt apmēram 35 kursus angļu valodā, atkarībā no pieprasījuma.

Šī programma ir ļoti elastīga, jo mēs piemērosimies gan studentu vajadzībām, gan iepriekšējam zināšanu līmenim. Pēc pieprasījuma varēsim veidot tādu kursu blokus, kādus mūsu pasūtītājs - students - vēlēšies.

Baltijas studijas ir saistītas ar manu līdzšinējo darbību.

Es darbojos sociolingvistikā, un tā ir zinātne, kas līdztekus valodniecībai cieši saistīta ar socioloģijas, etnoloģijas, psiholoģijas atzīnām, kurā ļoti svarīga ir vēsture un ģeogrāfija. Tāpat manas zinātniskās intereses atbilda šādas programmas vajadzībām. Es atbalstu šādu studiju virzienu, jo uzskatu, ka nākotnē vispār jāder starpdisciplināriem pētījumiem un dažādu reģionu sadarbībai.

Šajā programmā ir apvienojušies docētāji no gandrīz visām Universitātes fakultātēm. Baltijas studiju programmas kursa izstrādei pagājušajā gadā saņēmām grantu no Sorosa fonda, un tā ietvaros septiņi programmas iesaistītie docētāji - A. Cimdiņa, D. Blūma, M. Balts, A. Spricis, A. Stranga, E. Vanags, I. Druviete - ir sagatavojuši tālmācības programmu literatūrzinātnē, vēsturē, ekonomikā, medicīnas izglītībā, izglītības zinātnē, ekoloģijā un sociolingvistikā, angļu valodā.

Gaidām studentus Baltijas studiju programmas maģistrantūrā!

MĀRA SADOVSKA

universitātes
avīze

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktors GATIS DILĀNS
Tekstus rediģē IEVA JASINSKA
Fotogrāfs TOMS GRINBERGS
Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
Datorsaikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586 (pastkastīte atrodas LU kancelejā)
Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss 7034330
Elektroniskais pasts: luua@lanet.lv (Rakstiet mums!)
Mājas lapa Internetā: <http://www.lanet.lv/~luua> (+English summary)
Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta.
Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.

BIBLIOTĒKĀ

Kanādas vēstnieks uzsver tolerances lomu

Kanādas Grāmatu eksporta asociācijas grāmatu izstāde "Kanādas grāmatas 2000" ("Books on Canada 2000"), kurā ietilpst ap 300 izdevumu, bija aplūkojama Latvijas Universitātes Bibliotēkā no 25. līdz 29. septembrim. Grāmatu eksporta asociācija dibināta 1972. gadā kā bezpeļņas organizācija ar mērķi palīdzēt savas valsts grāmatu izdevējiem iekarot ārzemju tirgus un veicināt viņu izdoto grāmatu eksportu.

Šāda ceļojoša ekspozīcija pie mums nokļuvusi jau otro reizi. Ikreiz, protams, grāmatu klāsts ir cits. Izstāde jau pabijusi neskaitāmās pasaules valstīs, tās tālākais maršruts sastādīts gadu uz priekšu.

Kanādā daudz domā par savas valsts popularizēšanu. Palīdzot citiem dažādos projektos, kanādieši mācās paši. Vēl šoruden, 11. novembrī, Viļņā notiks Baltijas – Kanādas studiju konference. Pirms trim gadiem pirmā šāda konference notika

Rīgā. Mūsu valsts galvaspilsētā izveidots Kanādas studiju centrs, drīz durvis vērs īpaša Kanādas studiju centra istaba.

Iepriecinoši, ka skatām jaunu, tikko klajā nākušu literatūru dažnedažādās jomās: par Kanādas dabu un pirmiedzīvotājiem, mākslu, populāriem cilvēkiem, izglītību, ģeogrāfiju, medicīnu, vēsturi, politiku, likumdošanu, reliģiju, socioloģiju... Netrūkst daiļliteratūras. Skaisti izdots slavenu kanādiešu ģeogrāfiju apkopojums "Kas kurš ir". Skūru vaļā. Jā, protams, viens no aprakstiem vēltīts mūsu valsts prezidentei Vairai Viķei-Freibergai.

Vērienīgo izstādi Universitātes Bibliotēkā noorganizēt palīdzēja: Kanādas vēstniecības Latvijā tehniskās sadarbības programmu vadītāja Vija Strautiņa, kā arī Universitātes Moderno valodu fakultātes pasniedzēji Andrejs Bankavs, Edgars Ošiņš un Viktors Freibergs.

Profesoru Andreju Bankavu lūdzu pastāstīt par sadarbību ar Kanādu. Mūsu fakultātei šāda ilgter-

miņa sadarbības programma ir, sacīja profesors. Tā izpaužas sadarbībā ar Kanādas vēstniecību Latvijā, sadarbībā informācijas iegūšanai no Kanādas augstskolām. Pie mums braukuši viņu vieslektori. Cieša izveidojusies sadarbība ar Kanādas studiju centriem Skandināvijā. Tas dod iespēju regulāri piedalīties konferencēs, kuras reizi trīs gados organizē skandināvi – Kanādas pētnieki. Pērn šāda konference notika Islandē, pirms tam Dānijā, vēl pirms tam – Somijā. Sadarbība dod iespējas mūsu pasniedzējiem pilnveidoties Kanādā. Nupat no mēnesi ilga komandējuma, kuru finansēja Kanādas valdība, atgriezās Rota Bankava. Viņas mērķis bija savākt materiālus grāmatai par šo valsti. Pirms tam Kanādā uzturējās Edgars Ošiņš. Arī pats Andrejs Bankavs iepazinās Kanādu, tieši tās franciski runājošo daļu. Mēs esam Kanādas pētījumu katalogā, viņš pastāstīja. Galvenie pētījumu virzieni ir: literatūra, īpaši tā, kas iznāk angļu valodā, valodniecība – leksikogrāfija.

No pagājušā gada Moderno valodu fakultāte sadarbojas ar mums tuvāko ārvalstu augstskolu – Šauļu universitāti, kurā Regīna Kvašīte vada Kanādas studiju centru.

Savukārt Ņujorkā atrodas kanādiešu rakstnieces Gabrielas Ruā draugu klubs, kurš sadarbojas gan ar Kanādas studiju centru Rīgā, gan Šauļos. Lietuvieši vienu šīs autore romānu jau iztulkojuši, domājams, ka kādu viņas darba tulkojumu sagaidīsim arī latviski.

Izstādes atklāšanu vadīja profesors Bankavs, runāja zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks, Kanādas vēstnieks Latvijā Pīters Makkelars (*Peter McKellar*), pasniedzot Universitātes Bibliotēkai dāvinājumu – grāmatu par Kanādu gan angļu, gan franču valodā, runāja arī Regīna Kvašīte un Edgars Ošiņš.

Intervijā "Universitātes Avīzē" Kanādas vēstnieks Latvijā Makkelara kungs uzsvēra, ka sadarbības iespējas ar Kanādu Latvijai ir ļoti lielas, jo Kanādā latviešu kopiena ir aktīva, izglītota un veiksmīga. Īpaši To-

ronto. Kālab gan šajā pilsētā nevarētu rīkot latviešu grāmatu izstādi? Tāpat iespējamas speciālistu apmaiņas.

Arī Kanādā, uzsvēra vēstnieks, tāpat kā jebkurā citā valstī, nebūt nav tik vienkārši izdot nekomerciālu literatūru, tomēr, un to pierāda arī Kanādas grāmatu izstāde, šāda literatūra iznāk. Un daudz. Tiek rastos visdažādākās finansu iespējas.

Kanādai multikulturalisms, kurš sajūtams arī izstādē, jo šie redzama literatūra gan angļiski, gan franciski, piemīt pat vēl lielākā mērā nekā Latvijai, un dažādu etnisko grupu sadzīvošanā valsts uzkrājusi jo lielu pieredzi. Visupirms katram jāļauj būt pašam, un tas prasa augstu tolerances līmeni. Valstij ir dziļi pārdomāta programma, kā angļu un franču valodu mācīt tiem, kuriem tās ir svešvalodas. Klausoties vēstnieku, radās pārliecība, ka viņa teiktais būtu izmantojams arī Latvijas situācijā.

Grāmatas no sakuras ziedu zemes

Latvijā noslēgusies Japānas kultūras nedēļa, uz šīs tālās zemes grāmatu dāvinājuma prezentāciju aicināja Latvijas Universitātes Bibliotēka – viena no kultūras nedēļas organizatorēm. Ekspozīcija bija veltīta šogad mūžībā aizgājušajam Džunnoskem Katajamam – pirmstara gados ar Latviju saistītam diplomātam un bibliofilam.

Divdesmit divu gadu vecumā Katajama absolvēja Krievu valodas institūtu Harbinā un pēc tam nolika eksāmenus stažiera grāda iegūšanai Japānas Ārlietu ministrijā. No 1937. gada februāra līdz 1939. gada oktobrim kā Japānas Ārlietu ministrijas stažieris viņš turpināja krievu valodas studijas Rīgā un 1940. gadā dažus mēnešus strādāja

Japānas vēstniecībā.

Kad pārtrūka neatkarīgās Latvijas valsts attīstība, Katajamas kungs savas diplomāta gaitas turpināja kā sekretāra palīgs Japānas vēstniecībā Maskavā, strādāja Japānas Ārlietu ministrijas Eiropas – Āzijas departamentā, bija otrais sekretārs vēstniecībā Ēģiptē, pirmais sekretārs Čehoslovākijā, vēstniecības padomnieks Dienvidslāvijā, ģenerālkonsuls Hamburgā, vēstnieks Lībijā...

Vēlāk, pārdevis Osakas Etnogrāfiskajam muzejam Lībijā sakrāto Āfrikas tautu mākslas darinājumu kolekciju, viņš par iegūtajiem līdzekļiem nodibināja apgādu "Bibliogrāfija", lai izdotu grāmatas krievu valodā ar mērķi sekmēt Krievijas un PSRS pētījumus.

Izstādē redzamās grāmatas visas ir krievu valodā un apliecina

Katajamas interešu loku: "Krievu literatūras vēsture" divos sējumos, apjomīga "Literatūras enciklopēdija" vairākos sējumos, darbs "Krievu domas un literatūras vēstures materiāli" vairākos sējumos, arī par krievu armiju interesēties japāņu diplomāts un bibliofils. Izstādes sarīkošanā nenovērtējamu palīdzību sniedza Japānas Asociācija kultūras sakariem ar ārvalstīm, īpaši liels ir Asociācijas prezidentes Nanaho Nagasimas devums. Viņa līdz ar citiem Japānas delegātiem bija klāt izstādes atklāšanā. Latvijas Universitātes Bibliotēkas direktors Gunārs Mangulis sacīja paldies par grāmatu dāvinājumu – visa ekspozīcijā redzamā literatūra paliks Bibliotēkai. Savukārt rektors Ivars Lācis akcentēja orientālistikas studiju iespējas Universitātē un profesores Jelenas Staburovas devumu.

Nanaho Nagasima dalījās iespaidos par saskarsmi ar Katajamas kungu, stāstīja, kā kopā pulcējušies cilvēki, kurus interesē Krievijas studijas. Sākumā tās bijušas tikai pārrunas, taču tad interesenti sapratuši, ka ir arī kaut kas no unikālā materiāla jāpieraksta, jāmēģina publicēt.

Un tad laiks apskatīt izstādi, kurā ne tikai grāmatas, bet arī unikāli fotoattēli: Katajama Japānā ģimenes vidū, Katajama un kāda jauna ukraiņiete griežas dejā, Katajama, iesniedzot akreditācijas vēstuli. Un turpat piemiņas lieta – lupa, ar kuru viņš mēdza lasīt. Latviešu interesentus droši vien īpaši piesaistīs attēli no viņa gaitām Latvijā – Rīgā un Majoros.

Rubriku sagatavojsi VIJA APINĪTE

Izstādes laikā

DOMĀSIM KOPĀ

MUIŽNIEKS: Tieši nozaru saskarsmes punktos vēl ir iespēja ielauzties pasaules aprītē

◀ 1. lpp.

piemēram, jaunu sēņu kultūru ieviešanu lauksaimniecībā. Pēdējā tēma ir saistīta arī ar imunoloģiju, jo sēnes producē ļoti daudz interesantu un maz pētītu vielu, kas spēj sekmēt cilvēka organisma aizsardzības spējas pret infekcijām, arī ļaundabīgajiem audzējiem. Sēnes var būt interesanti objekti nevis vienkāršai apēšanai, bet arī to īpašību izpētīšanai.

- Prorektora amats pārsvarā tomēr ir administratīvs darbs...

- Esam vienojušies ar rektoru, ka maksimālu uzmanību vēltīsim akadēmiskām lietām, cik iespējams samazināsim šo administratīvo pusī.

- Vai prorektora darbs neatņem laiku zinātnei?

- Protams, ka prorektora amats paņēmu laiku. Tomēr, kā man savulaik teica profesors Ilmārs Vītols – kādreiz ir jāprot ziedot trīs gadus no savas dzīves, lai pēc tam būtu lielāka atdeve atlikušajai posmā. Ceru, ka mums izdosies tā sakārtot struktūru, lai visiem Universitātes akadēmiskajiem darbiniekiem un studentiem rastos lielāka iespēja veikt zinātniskos pētīju-

mus. Universitātē jābūt pamatprincipam, ka studijas un pētniecība ir cieši saistīti. Nav normālas studijas, ja nav normālas pētniecības. Teorētiskajai pētniecībai Latvijā atbilstošs ir jaunās speciālistu paudzes veidošana.

Par nožēlojamo finansējumu – tas, protams, ir cits jautājums. Es te saskatu aprobežotību, pusizglītību un tuvredzību – tie ir trīs faktori, kas kavē izprast zinātnes izšķirošo nozīmi ceļā uz demokrātisku un pārtikušu sabiedrību.

- Vai Universitātes ietvaros šī attieksme pret zinātņi varētu tikt uzlabota?

- Protams. Bēda jau ir tā, ka Universitātei pašai nav nekādu budžeta līdzekļu zinātnei. Zinātne balstās uz atsevišķu zinātnieku izcīnītajiem grantiem. Jāmeklē līdzekļi, jāattīsta iekšējie Universitātes projekti. Pētījumu projektu sistēma vairs nav tikai Universitātes iekšējā lieta. Universitāte ir tik liels un komplekss organisms, ka, lai daudzas lietas atrisinātu Universitātē, ir jāstrādā ārpus tās – gan Zinātnes Padomē, gan ministrijās.

- Kas jums pašam varētu būt interesantākais prorektora amatā?

- Man personiski interesanta bū-

tu iespēja sīkāk nekā līdz šim iepazīties ar dažādu zinātņu nozaru grupu pārstāvjiem un ar viņu izpratni par pētījumu un studiju kopīgās attīstības perspektīvām. Interesanti būtu mēģināt saliedēt dažādas nozares, kur tas būtu iespējams, un veidot starpdisciplināru pieeju pētījumu un arī studiju attīstībā.

Tieši saskarsmes punktos mums vēl ir iespējams ielauzties pasaules aprītē kā cienījamiem partneriem. Būtu labi meklēt saskarsmes vietas, veidot sabiedrisko domu tā, lai meklētu kopējo, piemēram, starp bioloģiju un socioloģiju vai bioloģiju un fiziku. Tur varētu būt tie kristalizācijas centri, no kuriem varētu attīstīties jaunas idejas un konkurētspējīgi pētījumi.

Protams, tajās nozarēs, kur pasaule ir tālu priekšā, tas būs grūti. Ar zaporozecu formulas trasē... Gan aprīkojums, gan telpas, gan bibliotēkas – Latvijā tas nav augstākajā līmenī. Talantīgākie jaunieši atrod savām spējām pielietojumu ārpus Latvijas; tas ir skumji. Jāmeģina viņus dabūt atpakaļ – vismaz dažus.

- Ko plānojat veikt tuvākajā laikā?

- Svarīga ir doktorantūras attīs-

tība, jo tajā nobriest jaunie, talantīgie zinātnieki. Mēs novecojam. Ir izveidojusies paaudžu plaisa, nav pietiekami daudz trīsdesmitgadnieku, kas darbotos zinātnē.

Svarīga ir Universitātes iekšējās pētniecības projektu atbalsta sistēma, svarīga ir reemigrācijas politika. Tam vajadzīga nauda. Strādāsim ar valdību, arī pie projektu un koncepciju sagatavošanas, kurās Universitāte varētu iesaistīties. Jāapzinās arī Universitātes iekšējie resursi, izlīdzinājuma iespēju radīšana starp dažādām nozarēm. Būtiska ir sadarbība ar Universitātes fondu, Universitātes nekustamā īpašuma efektīva izmantošana. Kā teica rektors, nevis apēšanai, bet attīstībai. Līdzekļus vajadzētu ieguldīt tur, kur ir cerība, ka no šī ieguldījuma izaugs jauns virziens.

- Kas jauns sagaidāms gēnu inženijā?

- Gēni organismā darbojas ļoti sarežģītu struktūru sastāvā. Daudz jauna nesīs tālo mījiedarbību izpēti gēnu aktivitātes regulēšanā. Ļoti interesantus atklājumus var gaidīt no DNS un DNS saistošo proteīnu izmantošanas nanotehnoloģijā – būvēt no molekulām supersīkus aparātus, kas, piemēram, varēs "peldēt" pa asinsvadiem un rakt ka-

nālus holesterīna korķos. Tiek spriests par DNS izmantošanu datortehnikā kā informācijas nesēju. Tai ir milzīga kodēšanas kapacitāte. Ja pārrēķinām visu pasaules ģenētisko daudzveidību DNS masā, tā nepārsniegs miligrama simtdaļu.

Ir jau arī tīri ikdienišķi, pat kuriozi sasniegumi – franču pētnieki izsveidojuši trusi, kam vilnā uzkrājas no medūzas pārklonēta gēna ražots fluorescējošs proteīns. Šis dzīvnieciņš ultravioletajos staros izskatās zaļš, viņu izmantos iluzionistu priekšnesumos.

- Vai ir reāli panākt zinātnieku atgriešanos atpakaļ uz Latviju?

- Jā. Piemēram, nupat Fizikas un matemātikas fakultātē atgriezās profesors Zemītis. 1988. gadā pirmo reizi devāmies kopā ar viņu uz Vāciju. Zemītis tur pavadīja desmit gadus, ieņēma labus amatus gan firmās, gan akadēmiskās iestādēs. Tagad viņš ir izšķīries par vismaz daļēju atgriešanos Universitātē. Arī citās nozarēs ir zinātnieki, kas atgriežas.

LU FAKULTĀTĒS

Eirofakultāte aicina studentus

Dr. oec. Biruta Sloka

Tās durvis ir atvērtas ikvienam interesentam. Šādi aicina Dr. oec. BIRUTA SLOKA, Eurofakultātes Rīgas centra vadītāja. Mūsu laikraksta pagājušajā numurā informējām par iespējām pieteikties studijām dažādos kursos. Šajā reizē turpinām uzklusīt Birutas Slokas teikto.

Pamata virzieni Eurofakultātē ir ekonomika, jurisprudences un politiskās zinātnes

Ikvienam var nākt paklausīties dažādus kursus, pēc iespējas, piemēram, pārejas ekonomika, nauda un kredīts, starptautiskā monetārā ekonomika, Eiropas tiesību praktiskās problēmas, administratīvo tiesības un citus.

Ar LU vadību esam vienojušies Eurofakultātē piedāvāt kursus iekļaut arī kopējā Universitātes katalogā. Taču arī līdz šim Eurofakultātes kursi ir populāra lieta. Daudz studentu, piemēram, nāk klausīties lekcijas par tieslietām. Arī es, kamēr vēl nebiju Eurofakultātes Rīgas centra va-

dītāja, allaž esmu par šīm iespējām informējusi studentus, radniekus. Parasti cilvēkus satrauc, ka tas var būt ir par maksu. Taču viņi ir priecīgi, uzzinot, ka par to nav jāmaksā, kā arī iespējams apmeklēt Eurofakultātes bibliotēku, iegūt papildu zināšanas, kā arī par nokārtotiem pārbaudījumiem saņemt Eurofakultātes sertifikātu. Kad šie kursi tiks reģistrēti oficiālajā Universitātes katalogā, studenti saņems doku-mentu ar kursu vērtējumiem. Notiek intensīvs darbs, lai šī ideja pēc iespējas ātrāk īstenotos.

Parakstīts PHARE finansu nolīgums

Eurofakultātei tas dod plašas iespējas darboties. Mēģināsim to izmantot maksimāli efektīvi, lai pēc iespējas vairāk gūtu gan mūsu mācībspēki, gan arī studenti. Noteikts daudzums līdzekļu paredzēts bibliotēku attīstībai. No Eurofakultātes vadības ir piedāvājums, ka Sociālo zinātņu bibliotēkas grāmatas (ši ir viena no labākajām šāda veida bibliotēkām Baltijas valstīs) daļēji tiks nodotas lietošanā attiecīgajām LU struktūrvienībām. Par ekonomiku - Ekonomikas un vadības fakultātei, par juridiskajām zinātnēm - Juridiskajai fakultātei utt.

Ne vienmēr mums ir iespējas iegādāties visu to jaunāko literatūru, kas ir vajadzīga mūsu studentiem. Taču arī ar visiem ierobežotajiem līdzekļiem Eurofakultāte ir gatava dalīties un sadarboties ar Universitātes struktūrvienībām.

No rektora profesora Ivara Lāča un prorektora profesora Jura Krūmiņa ir priekšlikums vairāk integrēt vieslektorus, Eurofakultātes mācībspēkus, ārzemju speciālistus vietējās struktūrvienībās. Tiek apsvērts šāds kontraktus turpmāk slēgt. Šobrīd tie kontrakti ir divpusēji - starp Eurofakultātes direktoru un izpildītāju - ārzemju vieslektoru. Nākotnē tie

varētu būt trīspusēji - starp mācībspēku, Eurofakultātes direktoru un Universitātes amatpersonu, kura atbild par attiecīgo studiju programmu.

Tiek aktualizēts jauns sadarbības līgums starp LU un Eurofakultāti

Tādēļ, ka, iespējams, jau 2005. gadā Eurofakultātes direktorāts beigs savu pastāvēšanu. Tādā gadījumā viss tās īpašums, kas atrodas Raiņa bulvārī 19, paliks Universitātes rīcībā. Lai attiecīgi varētu to izmantot, svarīga ir pēc iespējas ātrāka Eurofakultātes integrācija LU.

Daudzi mācībspēki strādā attiecīgajās fakultātēs. Piemēram, asociētā profesore Vita Kinga strādā kopā ar Ekonomikas un vadības fakultātes mācībspēkiem, konkrēti, ar matemātiskās ekonomikas katedras mācībspēkiem. Mortens Hansens iesaistījies Makroekonomikas katedras darbā. Tāpat ir arī ar juristiem un politologiem.

Eurofakultāte dibināta 1993. gadā un tās stratēģijā paredzēta darbība līdz 2005. gadam. Tā izveidota pārejas periodā ar domu, lai pilnveidotu augstāko izglītību un nodrošinātu Eiropas līmeni atbilstoši šai izglītībai un tieši šajās jomās. Eurofakultāti dibināja Baltijas jūras valstu padome pēc toreizējo Vācijas un Dānijas ārlietu ministru ieteikuma. Šīs prioritātes - ekonomika, juridiskās un politiskās zinības - tika izvēlētas kā primārās, vienotības jomas Latvijas valdībai, gan arī Latvijas jūras valstu attiecīgajām institūcijām. Šis nozāres ir tās, kurās padomju laikā noteikti bija zināmas atšķirības, salīdzinot ar pārējo pasaulē.

Dažādosursos mūsu fakultātē ir dažāds studentu skaits

Pie viena mācībspēka ir 40, pie

cita - 70, pie cita - 30 studentu, tas atkarīgs no priekšmeta. Studenti tiek iesaistīti arī pētniecībā. PHARES līgumā ir paredzēts konkurss attiecībā gan uz pētnieka darbiem, gan arī mācību asistentiem šajos priekšmetos. Tajos var piedalīties vietējie mācībspēki, kā arī studenti.

Ir vienošanās ar rektoru, ka būs Eurofakultātes informācijas dēlis, uz kura būs vēstīts par dažādiem kursiem. Šos kursus aicināti apmeklēt ne tikai Universitātes, bet arī citu augstskolu studenti. Arī mūsu mācībspēki ir priecīgi par daudzajiem interesentiem.

Esmu bijusi klāt pie Eurofakultātes dibināšanas

Jau iepriekšējais direktors man piedāvāja šo amatu - būt par Rīgas centra vadītāju. Tajā pašā laikā man tika piedāvāts arī Ekonomikas ministra padomnieka amats, un es izvēlējos to. Tas man šķita interesants un vērtīgs, un nevienu mirkli neesmu to nožēlojusi. Strādājot Ekonomikas ministrijā, sadarbojos arī ar Eurofakultāti, piemēram, palīdzēju organizēt angļu valodas nodarbības gan Latvijas Lauksaimniecības universitātes un RTU mācībspēkiem, gan arī CSP un dažādu ministriju darbiniekiem. Cilvēki ir pateicīgi vēl joprojām. Bija kurši makroekonomikā un mikroekonomikā, ko apmeklēja dažādas augstas amatpersonas.

Mana meita, kura šobrīd mācās 4. kursā, daudz apmeklē arī Eurofakultātes kursus un ir ļoti apmierināta.

Jāstrādā efektīvi

Eurofakultāte ir, un jāmeģina to efektīvi izmantot. Lai tā strādātu profesionāli gan Universitātei, gan arī Latvijas interesēs. Darba ir ļoti daudz, un tas ir jākoordinē pa trim programām.

Sarežģīts ir finansēšanas jautājums. Tas ir finansējums ne tikai no PHARES, bet arī no Dānijas, no Vācijas. Domājam arī par papildu finansu resursu piesaistīšanu.

Studentiem iespējams papildināt gan valodas zināšanas, gan strādāt ar citiem pasniedzējiem

Mācībspēkiem savukārt ļoti patīk mūsu studenti, ir iespējas attīstīt jaunas studiju programmas, kuras nepiedāvā Latvijas Universitāte, bet kuras ir Eurofakultātē. Piemēram, analītiskās ekonomikas novirziens, kur darbojas vieslektori kopā ar vietējiem mācībspēkiem. Pasniedzējs Udo Kallatz kopā ar LU mācībspēkiem raksta grāmatu par Eiropas tiesībām. Notiek dažādas labas aktivitātes.

Jāteic, ka fakultātes absolventiem perspektīvas ir ļoti labas un interesantas. Daudzi aizbraukuši magistrantūras studijās uz citām valstīm - Dāniju, Angliju, ASV un citur.

Mūsu fakultātei ir ļoti daudz papildu sadarbības ar ārvalstīm. Mūsu specifika ir tā, ka vieslektori strādā uz vietas, parasti visu akadēmisko gadu. Piemēram, Mortens Hansens Latvijā jau ir septiņus gadus. Viņš ir informēts par Universitātes dzīvi, tās prasībām vairāk nekā daži mūsu jaunais mācībspēks. Studenti ar Mortenu ir ļoti apmierināti un uzskata, ka viņš ir ļoti labs mācībspēks. Arī Vita Kinga ir brīnišķīga pasniedzēja, kura mīl studentus un labprāt ar viņiem strādā.

Ārzemju pasniedzēji arī labprāt vēlas sadarboties ar vietējiem mācībspēkiem, un šis process veiksmīgi iet uz priekšu. Tas nāk par labu mūsu Latvijas Universitātei.

MĀRA SADOVSKA

TAS VAR JŪS INTERESĒT

Ko darīt, ja studentam vajadzīgs ārsta padoms?

Uzticams ģimenes ārsts jums līdzās - tas ir iespējams.

Saruna ar Rīgas novada slimokases direktoru ANDRI GLAZITI.

Klāt septembris, un Rīgas augstskolas atkal ver durvis studentiem. Vairāki simti un tūkstoši jauniešu no visas Latvijas dodas "iekarot" Rīgu - šo visu iespēju, cerību un vilinājumu pilsētu. Saprotams, ka šai rudenī, kad apkārtnē tik daudz jaunu iespēju, laika domāt par veselību neatlieks, ja vien... Ja vien jūs nepiemeklēs negaidīts "pārsteigums" - nopietnāka saaukstēšanās vai kāda cita veselības problēma. Lūk, padoms, kā studentam Rīgā saņemt medicīnisku palīdzību, iztērējot pēc iespējas mazāku naudas summu un ietaupot laiku.

Ikvienam mūsu valsts iedzīvotājam nepieciešams savs ģimenes ārsts. Arsts, kurš pārzina sava pacienta veselību kopumā, kurš rūpējas ne vien par ārstēšanu, bet arī par to, lai savlaicīgi novērstu iespējamās saslimšanas. Vienīgais priekšnoteikums, lai saņemtu valsts apmaksāto veselības aprūpi - jāreģistrējas pie ģimenes ārsta. Daudziem no jums noteikti jau ir savs ģimenes ārsts. Ja esat students, kurš vismaz uz četriem gadiem (vidējais studiju ilgums) pārcēlies uz dzīvi Rīgā, visticamāk, ka jūsu ārsts palicis gandrīz vai nesasniedzamā attālumā. Ko darīt?

Vislabākais - uz laiku, kamēr dzīvojat Rīgā, šeit izvēlēties ģimenes ārstu. Jums nebūs katru reizi jālauza galva par to, cik maksās nervu

ārsta vizīte, kur meklēt ķirurga palīdzību vai ko darīt, ja pēkšņi saslimstat, ja izraudzīsieties vienu no 400 Rīgas ģimenes ārstiem un reģistrēsieties (vai pārreģistrēsieties, ja līdz šim jau esat bijis kāda cita Latvijas novada ģimenes ārsta pacients). Izvēlieties savu ģimenes ārstu tuvāk dzīves vai studiju vietai, kur nepieciešamības gadījumā būtu ērtāk nokļūt. Lai Rīgā izraudzītos sev ģimenes ārstu, atliek piezvanīt uz Rīgas

“Vislabākais - uz laiku, kamēr dzīvojat Rīgā, šeit izvēlieties ģimenes ārstu. Jums nebūs katru reizi jālauza galva par to, cik maksās nervu ārsta vizīte, kur meklēt ķirurga palīdzību vai ko darīt, ja pēkšņi saslimstat, ja izraudzīsieties vienu no 400 Rīgas ģimenes ārstiem...”

novada slimokases bezmaksas informatīvo tālruni **800 5 800**, un pāris minūšu laikā informācija, pie kuriem ģimenes ārstiem un kādās ārstniecības iestādēs vēl iespējams reģistrēties, būs rokā. Pa šo pašu tālruni var saņemt visplašāko informāciju par valsts apmaksāto veselības aprūpi un tās saņemšanas iespējām Rīgā.

Lai reģistrētos pie ārsta, dodieties pie viņa uz pieņemšanu (iepriekš savu ierašanos saskaņojot) un aizpildiet reģistrācijas vai pārreģistrācijas anketu. Būs nepieciešams arī personu apliecināošs doku-

ments. Apmēram pēc mēneša turpat varēsiet saņemt slimokases dalībnieka reģistrācijas karti - tas būs dokuments, kas ikreiz jāuzrāda, sastopoties ar ārstu vai citu medicīnas personālu. Reģistrējoties pie ārsta, jūs vienlaicīgi kļūstat arī par Rīgas novada slimokases dalībnieku - tas nozīmē, ka turpmāk jums nebūs problēmu saņemt valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus galvaspilsētā. Kopš šī brīža kopīgi

ar savu ģimenes ārstu varēsiet risināt visus ar veselības aprūpi saistītos jautājumus. Atcerieties! Reģistrācija pie ģimenes ārsta ir bezmaksas, arī mazo, zaļo reģistrācijas kartīti, kas apliecinās jūsu reģistrācijas faktu, saņemsiet par velti.

Skaidrs ir tas, ka pirmajā mirklī šķitīs - kas mums, jauniešiem cilvēkiem, varētu kaitēt, esam veseli kā rutki, kam mums ārsts? Tomēr... Ģimenes ārsts var kļūt par lielisku padomdevēju pilnīgi visos ar veselību saistītos jautājumos, sākot no sliktas pašsajūtas un beidzot ar ieteikumiem par veselīgu uzturu. Ģimenes

ārsts arī palīdzēs orientēties valsts apmaksātajā veselības aprūpes sistēmā.

Dodoties pie sava ģimenes ārsta, jums nāksies šķirties tikai no 50 santīmiem - tā ir valstī noteiktā vienotā pacienta iemaksa. Apmeklējot speciālistu ar ģimenes ārsta norīkojumu, gluži tāpat - 50 santīmu. Izsaucot ārstu vai medicīnas māsu uz mājām, jāmaksā viens lats. Jums jāzina, ka, apmeklējot speciālistus bez ģi-

mes palīdzības stacijas ārsti.

Jau iepriekš paredzams, ka atbilde uz jautājumu "Kā nokļūt slimnīcā?" jums šķitīs līdzvērtīga jautājumam "Kā nokļūt uz Mēness?" - Tomēr neapstrīdēsiet, ka informēts cilvēks sabiedrībā jūtas daudz drošāk nekā neinformēts. Tātad, ja ārstēšanos nav iespējams veikt ambulatori, jūsu ģimenes ārsts vai speciālists dos norīkojumu uz slimnīcu.

Kad mūsu sabiedrībā tiek akceptēts viedoklis par to, ka ikvienam ir vajadzīgs savs frizieris un zobārsts, gribas piebilst - arī savs ģimenes ārsts katram - lielam un mazam, jaunam un vecam - ir vajadzīgs. Izpratne par ģimenes ārsta nepieciešamību cilvēkiem, kuriem ikdienā nav nepieciešamības bieži izmantot veselības aprūpes pakalpojumus, rodas pakāpeniski. Daudz vienkāršāk ir parūpēties par savu veselību, kad esi jauns un spēcīgs. Tikai vieglprātīgie var atļauties meklēt ārsta padomu, kad slimība jau nemanot pielavījusies.

Jaunā mācību gada sākumā visi jums vēl sekmes mācībās. Lai labajām sekmēm cieši pa pēdām seko laba veselība. Vai otrādi... To arī vēlam šoruden!

Rīgā savu ģimenes ārstu jau vēlējušies vairāk kā 593 000 rīdzinieku. Paredzams, ka šoruden oktobrī ģimenes ārstu izvēlēsies 600 000. galvaspilsētas iedzīvotājs.

Materiālu sagatavojuši - Rīgas novada slimokases preses sekretāre EGITA DIURE

VIEDOKĻI

TRŪKST LAIKA: Diennakts lasītava – vai mums to vajag?

Domāju, ka katram izglītoties gribošam jauniešiem agrāk vai vēlāk nākas iepazīties ar tāda valstiska iestādījuma kā bibliotēkas vārdu.

Ar garajām rindām un lielo drūzmēšanu, jo īpaši sesiju laikā. Ar iekšā-ārā staigātāju durvju čikstināšanu šīs iestādes "visklusākajā" vietā - lasītavā. Ar tik uzkrītošiem kaucošiem un šņācošiem trokšņiem aiz loga, jo īpaši tajos brīžos, kad apjaut, cik grāmata, ku-

ru tu lasi, ir sarežģīta, bet pasaule ap tevi - interesanta. Visbeidzot ar faktu, ka šodien atkal nebūs laika starp divām fakultātēm un darbu vēl iestarpināt tās pāris stundiņas, kas nepieciešamas tikai tajā bibliotēkā esošās un tikai tur uz vietas lasīt atļautās grāmatas izstudēšanai.

Bet ko tu teiktu, ja visiem šiem piedzīvojumiem un pārdzīvojumiem par spīti tev tiktu piedāvāta vēl viena iespēja - apmeklēt bibliotēku arī

naktī? Lai klusumā netraucēti izlasītu dienā nepagūto. Lai pēdējā pirmseksāmena naktī izurbtos cauri obligātajiem literatūras kalniem. Vai lai vienkārši nepārsaltu naktīgajos klejojumos pa pilsētu, apraudot pirms piecām minūtēm aizgājušo pēdējo vilcienu vai pēc trim stundām nākošo pirmo autobusu. Vai Rīgā būtu nepieciešama diennakts bibliotēka, un vai tu to kādreiz izmanto-

Elvira Vēvere,
LU Bibliotēkas direktora vietniece:

Jā, es diennakts bibliotēkas vajadzību atbalstītu, tikai vai jums ir kāds pētījums, cik cilvēku šeit naktīs nāks? Mūsu pieredze liecina, ka pēc sešiem vakarā lasītavā ir ļoti maz cilvēku. Bet, jā, mēs atbalstītu, tikai tad mums kopā ar Studentu padomi un Universitātes vadību būtu jārisina katra problēma. Jo ir vajadzīgs daudz, daudz cilvēku, kas strādātu šajās naktīs. Es personīgi esmu par, bet tur ir ļoti daudz problēmu, kas ir jārisina. Tā ir ļoti laba un interesanta doma. Ja mēs kopīgi varam atrisināt katra problēmu, tad nekādu domstarpību nevarētu būt.

Ko par diennakts bibliotēkas nepieciešamību saka studenti, pasniedzēji un pārējie?

ILZE,
Juridiskā fakultāte:

Domāju, ka diennakts bibliotēka studentiem ir nepieciešama, jo īpaši tiem, kas strādā un kurus parastais bibliotēkas darba laiks neapmierina. Šeit bibliotēka strādā līdz astoņiem, un tas jau vēl ir ilgi. Ja bibliotēka strādātu arī naktī, es droši vien pirms semestra beigām to apmeklētu.

ANNA EŠENVALDE,
Juridiskā fakultāte:

Diennakts bibliotēku es noteikti atbalstu. Es labprāt gribētu lasīt arī pa nakti, un ir tādas situācijas, kad uz bibliotēku iet ir nepieciešams arī naktīs. Arī tad, kad es strādāšu, mans darba laiks būs no tiem līdz tiem, un tad visam klāt vēl mācības. Naktīs būs tas vienīgais laiks, kad es nepieciešamības gadījumā varētu iet uz bibliotēku.

INĀRA,
Sociālo zinātņu fakultāte:

Nē, es domāju, ka diennakts bibliotēka nebūtu vajadzīga. Varētu tikt pagarināts tās darba laiks. Bibliotēku no rīta varētu agrāk atvērt, un tā varētu strādāt līdz vēlam vakaram, vismaz līdz kādiem desmitiem. Bet naktī, es domāju, tai nevajadzētu strādāt. Naktī mums ir citas lietas ko darīt.

ŽANETE NARKĒVIČA,
filozofijas pasniedzēja:

Es domāju, ka bibliotēkas ir noteikti vajadzīgas, bet vai diennakts? Tā ir interesanta ideja. Man liekas, ka svarīgāk būtu, lai tieši dienā bibliotēkā varētu iegūt visu nepieciešamo informāciju. Iespējams, ka varētu tikt pagarināti bibliotēkas darba laiki. Es domāju, ka tieši tie ir visnepieciešamākie - vēlie vakari un agrie rīti.

PETER MCKELLAR,
Kanādas vēstnieks Latvijā:

Tas ir ļoti interesants jautājums. Es nezinu atbildi. Domāju, ka elektroniskās bibliotēkas, kas redzamas aizvien vairāk, protams, strādā 24 stundas diennaktī. Šāda veida bibliotēkas prasa, lai tur 24 stundas diennaktī atrastos kāds darbinieks. Kad es mācījos, universitātes bibliotēkas strādāja no astoņiem rītā līdz desmitiem vakarā. Bet es nezinu, kā tas notiek pašlaik.

GITA LIEPIŅA

LU - 81

Vācu zinātnieki Latvijas Universitātē

(Turpinājums no UA Nr. 14.)

Nemot vērā, ka profesors Pētersens bija lielpalīdzētājs satiksmes līdzekļu speciālists, LU padome nolēma atļaut Arhitektūras fakultātes docentam A. Lamzem iesniegt rēķinu par braucieniem ar automašīnu pa Rīgu un Rīgas apkārtni, kas tika rīkoti, lai profesoru Pētersenu iepazīstinātu ar iespējamo Rīgas satiksmes līdzekļu izbūvi. Kopumā visu ar profesoru Gēlera un Pētersena uzturēšanu Rīgā saistīto izdevumu apmaksai LU padome izsniedza Ls 300.

Tā paša 1929. gada oktobrī Latvijas Universitātes rektors profesors A. Tentelis paziņoja, ka LU aulā ar priekšlasījumiem uzstāsies šādi Karalauču (Kēnigsbergas) universitātes zinātnieki:

1. Profesors Dr. J. Birgers (*Birger*) 25. oktobrī lasīs lekciju "Die nationale und internationale Bedeutung der Hygiene" ("Higiēnas nacionālā un starptautiskā nozīme");
2. Profesors Dr. V. Cizemers (*Ziesemer*) 26. oktobrī runās par tematu: "Die alten Preuben" ("Senie prūši");

3. Rektors profesors Dr. A. Junckers (*Juncker*) 26. oktobrī lasīs lekciju: "Die Gestalt Jesu im Markus-Evangelium" ("Jēzus tēls Marka evaņģēlijā").

1934. gada 5. septembrī LU padome izskatīja Vācijas zinātniskās biedrības "Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften" ("Keizara Vilhelma zinātņu veicināšanas biedrība") priekšlikumu Latvijas Universitātei apmainīties ar zinātniskiem priekšlasījumiem. Vācu puse paziņoja, ka Berlīnes universitātes rektors profesors E. Fišers (*Fischer*) ir gatavs nolasīt kādu lekciju Latvijas Universitātē 1934. gada oktobra otrajā pusē. LU padome nolēma piekrist šim

piedāvājumam un arī tam, lai kāds no LU mācību spēkiem dotos uz Berlīni un nolasītu priekšlasījumu tur. Bet jau 26. septembrī E. Fišers paziņoja, ka 1934. gada rudens semestrī slimības dēļ nevarēs viesoties LU ar apsolītajām lekcijām. Diemžēl mums neizdevās noskaidrot, kā mūsu Universitātes un "Keizara Vilhelma biedrības" attiecības attīstījās tālāk.

1938. gada janvārī Berlīnes Arodslimību institūta direktors profesors Dr. med. E. Bādērs (*Baader*) nolasīja mūsu Universitātē šādas lekcijas:

24. janvārī - "Aroda nozīme slimību etioloģijā";

28. janvārī - "Saindēšanās ar svina un svina saindēšanās simulācija";

28. janvārī - "Silikāsis un asbestozis", "Aroda vēzis".
Tā paša gada 27. februārī Rīgā ieradās Karalauču (Kēnigsbergas) Tirdzniecības augstskolas ekskursija profesora Dr. Baka (*Back*) vadībā. Šo ekskursiju uzņēma Latvijas Universitāte, un 3. martā profesors Baks nolasīja referātu par Vācijas lomu pasaules tirdzniecībā.

Sīkāk pastāstīsim par trim izcilēm vācu zinātniekiem, kas ar lekcijām uzstājās mūsu *Alma mater*.

1927. gada ziemā (precīzāk noteikt laiku, diemžēl, neizdevās) LU viesojās vācu zinātnieks profesors Alfrēds Vēgeners (*Wegener*). Mūsdienu ģeofizikā ir pārliecināti, ka savā laikā visa cietzeme atradās vienkopus, dienvidpola tuvumā veidojot vienu milzīgu kontinentu - Gondvānu. Vēlāk tas sadalījās vairākos kontinentos. A. Vēgeners bija pirmais, kurš izveidoja un pamatoja kontinentu pārvietošanās teoriju.

Alfrēds Lotārs Vēgeners dzimis 1880. gada 1. novembrī Berlīnē teoloģijas doktora P. Vēgenera ģimenē. Pēc ģimnāzijas beigšanas viņš turpināja izglītības Heidelbergas, Ins-

brukas un Berlīnes universitātēs, kur apguva astronomijas, meteoroloģijas un ģeofizikas speciālos kursus. 1904. gadā Berlīnes universitāte piešķīra viņam filozofijas doktora zinātnisko grādu. 1906. - 1908. gadā Vēgeners kā meteorologs piedalījās dāņu zinātniskajā ekspedīcijā uz Grenlandes ziemeļaustrumu piekrasti, kur nodarbojās ar atmosfēras pētījumiem. Šo pētījumu rezultātā viņš sagatavoja monogrāfiju "Atmosfēras termodinamika", kā arī publicēja vairāk nekā četrdesmit zinātnisku darbu.

1912. gadā A. Vēgeners uzstājās ar referātiem un publicēja rakstus, kuros pirmoreiz izklāstīja savus uzskatus kontinentu veidošanās jautājumā. 1913. gadā viņš atkal piedalījās zinātniskajā ekspedīcijā uz Grenlandi un veica vairāk nekā tūkstoš kilometru garu pārgājienu ar slēpēm pāri ledāju plato, kas atrodas starp šīs milzīgās salas austrumu un rietumu piekrasti.

1915. gadā, kad Eiropā plosījās Pirmās pasaules karš (piedaloties tajā kā vācu armijas virsnieks, A. Vēgeners divreiz tika smagi ievainots), zinātnieks publicēja visas savas dzīves galveno darbu "Kontinentu un okeānu izcelšanās". Tajā viņš pamatoja savu kontinentu dreifa hipotēzi, kura apgāza tajā laikā valdošo hipotēzi, ka kontinenti pārvietojas tikai pa vertikāli (Zemes garozai paceļoties, rodas sauszeme, bet nolaižoties - jūras un okeāni). Taču A. Vēgeners apgalvoja, ka pēc paleozoja milzīgā kontinenta - Gondvānas - sašķelšanās kontinenti it kā virzās katrs uz savu pusi, dreifē, kā rezultātā rodas okeāni un jūras. Uzmanīgs skatiens uz globusu vai jebkuru pasaules karti liek ievērot kādu daudz kontinentu piekrastes līnijas iezīmi. Dienvidamerika un Āfrika, ja tās "sabīdītu kopā", diezgan precīzi "ieglultos" vie-

na otrā. Antarktiskās pussalas garais "izaugums" Rietumu puslodē atbilst Dienvidamerikas kontinenta galējiem dienvidiem utt.: daudziem jo daudziem izcīļiem jūras vai okeāna vienā pusē atbilst ielieces sauszemes apveidos to otrā pusē. Tieši Vēgenera hipotēzes vislabāk izskaidro šo "ģeogrāfisko dīvainību" rašanos.

Sākumā Vēgenera hipotēzes zinātniskajās aprindās atdūrās pret lielu skepticismu, taču, visam zinātņu kompleksam par Zemi attīstoties tālāk, arvien vairāk un vairāk faktu liecināja tām par labu. Mūsdienās A. Vēgenera teorija ir vispāratzīta un atbilstošā atbilstoši mūsdienu zinātnes līmenim.

Mūsu Universitātē profesors Vēgeners nolasīja referātu par Atlantijas okeāna tapšanu. Auditorija, kurā notika lekcija, bija pārpildīta. Kā atceras viens no klausītājiem, A. Vēgeners runāja lēni un pārliecināti, iepazīstinot auditoriju ar faktiem un pētījumiem par Atlantijas okeāna izcelsmi. Lekcijas laikā kāds vecāks kungs piecēlās un protestēja: "Kontinenti nepārvietojas!" Vēgeners, kā atceras augstāk minētais klausītājs, nelikās daudz traucēties un savu teoriju pierādīja ar veselu rindu faktu (dziļumu mērījumi, pārkārtojumus, vulkāniskā darbība u. c.).

1928. gadā A. Vēgeners piekrita organizēt un vadīt plašu ekspedīciju uz Grenlandi. 1930. gada novembrī pārgājienu laikā no Grenlandes šūdoņa augstienes uz salas piekrasti viņš traģiski gāja bojā.

Vēl viens ievērojams vācu zinātnieks, kas apmeklēja mūsu Universitāti un uzstājies tajā ar lekciju, bija pazīstamais arheologs un arhitektūras vēsturnieks, Vācijas Valsts muzeja Priekšzārijas nodaļas direktors un Berlīnes universitātes profesors V. Andrē (*Andrae*, 1875 - 1956). Viņš piedalījās Bābeles izrakumos (1899

- 1914), bet no 1903. līdz 1914. gadam vadīja izrakumus Mezopotāmijs pilsētā Ašurā. Sākumā Ašura bija patstāvīga pilsētvalsts - šumeru-akādiešu kultūras priekšpostenis un viens no lielākajiem tranzīttirdzniecības centriem ceļā no Mazāzijas uz Babiloniju. 2. gadu tūkstoša pirms Kristus vidū tā kļuva par Asīrijas - vienas no varenākajām Seno Austrumu valstīm - galvaspilsētu. Andrē kopā ar citu izcilu vācu arheologu - R. Koldeveju, kurš arī veica izrakumus Mezopotāmijs, izstrādāja un pilnveidoja sienu ķieģeļa pamatu meklēšanas metodiku, kas deva iespēju noteikt seno celtnu un aizsargbūvju atrašanās vietas ar precizitāti, par kādu agrāk arheologi nevarēja ne sapņot. Izrakumu laikā Ašurā V. Andrē konstatēja, ka, spriežot pēc atsevišķām pazīmēm, kāds no atrokamajiem tempļiem dažādos laikos ticis vairākkārt pārbūvēts. Viņš atklāja veidu, kā apsekot katra līmeņa drupas atsevišķi, nonākot līdz visnākamajam, viszemāk esošajam tempļim. Šo darbu laikā viņš, izmantojot stratigrāfiskās skalas metodi, apguva "stratificētos" izrakumus - kārtu pa kārtai. (Stratigrāfija - arheoloģijā kultūrlāņu izvietouma kārtība senajos apbedījumos attiecībā pret ģeoloģiskajiem uzslāņojumiem un vienam pret otru. Tai ir svarīga nozīme daudzslāņu apmetņu izpētē, kuru kultūrlānis veidojis daudzu gadu tūkstošu laikā, jo ļauj precīzēt seno sabiedrību vēstures periodizāciju). Šī V. Andrē izstrādātā jaunā metodika deva arheologiem iespēju efektīvi izpētīt jebkurus Mezopotāmijs pieminekļus un lielā mērā kļuva par pamatu visai mūsdienu arheoloģijas metodoloģijai.

(Nobeigums sekos)

GEORGS BRIEŽKALNS,
LU Bibliotēkas bibliogrāfs

VINI PIE MUMS

DZEJA: R.Fransuā pieraksta jūtas

◀ 1. lpp.

D. Dreikas tulkotais fragments no R. Fransuā grāmatas "Kurzeme":

"Kurland. Kura mute - zem mēles kūst novecojuši teikumi - kura balss ir ielikusi to vārdu manā atmiņā kā nostalgijas pareizāko vārdu? Dzin-tars. Biezās bērzaimes. Sniegs. Kā debess - melna aizsūta drēbe. Pie renēm garas lāstekas. Sveces mirst. Vilki iet cauri klusumam.

Kad jūra un zeme sarunājas jūlijos, mūsu balss - baltu, vācu, jūdu, zviedru, slāvu valodās - dāvināja citāi pilsontiesības: mēs visi esam nākuši no citurienes... šajā krastmalā, lai zvejoju dienīšās zivīs un izsētu saules."

- ROZMARĪ FRANSUĀ: Tieši pirmais paragrāfs "Dzin-tars.[...] klusumam", izrādās, ir tik izplatīts klīšejskās tēls Baltijas valstīs, ka tas ir neticami. Un es to nezināju. To būtu viegli pieņemt cilvēkiem, kas tic, ka mēs dzīvojam vairāk nekā vienu reizi. Es tam neticu. Drīzāk es domāju, ka rakstnieka vai mākslinieka zemapziņā dzīvo arī pagātnes atmiņas par veseļu tautu - mūsdienu varbūt pat par visas planētas tautām? Jūs man jautājāt par manām 15 valodām. Es tās "neprotu" - es centos tās apgūt, un tas ir kaut kas cits!

Bērnībā es katru dienu dzirdēju divas valodas: franču un pikardu. Viduslaikos bija pikardu valoda ar bagātu literatūru, bet vēlāk, Francijai kļūstot centralizētai, pikardu valoda kļuva par dialektu. Kad man bija 10 gadu, es skolā sāku mācīties flāmu valodu. Diemžēl mums nebija daudz nodarbību. Kad man bija 11 gadu, mēs gimnāzijā sākām mācīties latīņu un holandiešu valodu. Holandiešu valoda ir gandrīz kā flāmu valoda: abas kopā sauc par nīderlandiešu valodu. Pēc gada sāku studēt angļu valodu un vēl pēc gada - sengrieķu valodu. Vēlāk sāku studēt arī vācu valodu un pašmācības ceļā - itāļu un spāņu valodu. Man patika salīdzināt romāņu valodas, un es izjutu pikardu dialektu kā kaut ko pa vidu starp latīņu un franču valodu. Lježas universitātē sāku studēt 1957. gada oktobrī. Lekcijas un eksāmeni bija četrās valodās: franču, holandiešu, angļu un vācu. 1960. gadā bija daži studenti no Ungārijas, kuriem vajadzēja mācīties franču valodu. Es viņiem palīdzēju un šajā pašā laikā mācījos ungāru valodu (mēs arī pavadījām naktis, dzerot kafiju un lasot dzeju...). Pēc studijām es kļuva par asistentu un mans profesors bija salīdzinošās gramatikas speciālists *Joseph Warland*. Viņš uzdeva man "zīmēt" Eiropas kartes, piemēram, ar vārdu "kartupelis" visās (!) Eiropas valodās... Diemžēl es nepratu slāvu valodas. Tāpēc mazliet sāku mācīties krievu valodu. Bet tā kā es nekad neesmu bijusi Krievijā, domāju, ka tagad es *vsjo zabila* - visu esmu aizmirsusi. Pēc divu gadu zviedru valodas studijām pie profesora Pjēra Alē (*Pierre Halleux*), 1970. gadā es devos uz Zviedriju, kur strādāju par franču valodas pasniedzēju, jo pirms tam biju rakstījusi diplomdarbu par franču valodas mācīšanu ārzemniekiem. Līdzīgi kā spāņu valoda man palīdz saprast portugāļu, tā zviedru valoda man palīdz saprast norvēģu (arī dāņu, kuru es neprotu izrunāt pareizi!). No 1975. līdz 1995. gadam katru dienu man nācās runāt trijās valodās: rakstīju franču valodā, dzīvojot franciski runājošajā Beļģijas daļā; vācu valodā bija jārunā ar manu vīru un bērniem; holandiešu valoda jāmača skolniekiem. Latviešu valodu sāku mācīties 1998. gada decembrī ar tūristu ceļveža palīdzību. Ceļojums uz

Sicīliju nākošā gada maijā pārtrauca manas studijas, kaut gan, šķērsojot robežu, es teicu "lūdzu!" latviešu valodā. Es ļoti vēlējos apgūt latviešu valodu, it īpaši, kad uzzināju, ka esmu ielūgta uz Dzejas dienām. Es pat sacerēju dzejoli "Latviešu alfabēts", kuru lasīju pie Raiņa piemiņkļa. Mazu gabaliņu no manas uzstāšanās par parādīja Latvijas televīzijā. Es nekad nespēju runāt labā latviešu valodā, jo atlicis pārāk maz laika. Taču jutos ļoti pateicīga, ka man ir iespēja runāt latviešu valodā un ka man pat ir "īsts" skolotājs. Zinot daudzas valodas, es varētu sumēt, ka latviešu valoda man šķiet visieuropeiskākā - ja esperanto izgudrotājs būtu zinājis par latviešu valodu, tad viņš drīzāk būtu iemācījis latviešu valodu.

- Runājot par jūsu grāmatu, cik es noprotu, tās nosaukums ir "Kurzemes gaisma". Kādēļ šāda izvēle?

- Jā, šī grāmata tika publicēta 1988. gadā, trīs sekojošās daļās. Vārdu *Kurzeme* (*Courlande*) es vienkārti sajutu kā esošu, pat nezinot, ka tāda valsts eksistē. Es izskatīju karšu atlantus un nevarēju to atrast. Vēlāk mans vīrs man parādīja, ka šāda zeme eksistē vēsturiskā atlantā! Mana prozas poema ir par valsti, kura izzuda no kartes un kura atgriežas uz kartes. 3. daļā "Eiropas vēsture" es jautāju sev, vai spēšu nodzīvot tik ilgi, lai atkal redzētu Eiropu "veselu" un "sadziedētu". 1989. gadā grāmata saņēma *Plisnijē* (*Plisnier*) balvu.

"Lielākoties nesaprotu, par ko es rakstu. Bet dzejniekam tas ir normāli. Tieši tā ir atšķirība starp dzejnieku un romānistu."

Pārlasot grāmatas tekstu, es sapratu tā nozīmi: Berlīnes mūris ir tikko sabrucis... un "Kurzeme" ir viena no pirmajām republikām, kas kļūst brīvas. Grāmatā ir arī citas tēmas: Otrais pasaules karš, jūras krasts, nepostīta ģimenes māja, jaunas sievietes nāve. Mana tante Roza nomira 1935. gadā, un tas bija gads, kad apprecējās mani vecāki. Kad es piedzimu, mani nosauca viņas vārdā - Rozmarī. Grāmatas daļas nosaukums "Atkārtotot viņas nāvi", rādās, apzīmē ko vairāk - "Gatavojoties savai nāvei"! Grāmatas centrālais teikums: "Vai varētu būt tā, ka rakstīšana ir savas nāves izmēģināšana?" Es domāju, ka stāstīju par Kurzemi 19. - 20. gs. mijā, kā arī par Rozas nāvi pirms Otrā pasaules kara. Faktiski, es rakstīju par nākotni. Interesanti, ka 1998. gada Lježas dzejas biennālē es pirmo reizi satiku kurzemnieku jeb, labāk būtu teikt, kurzemnieka dēlu - tas bija neviens cits kā Latvijas vēstnieks Beļģijā Imants Lieģis (tieši viņš nosauca mani par Kurzemes Rozi!). Mēs uzturam kontaktus. Viņš grib, lai mana grāmata tiktu tulkota latviešu valodā. Viņš organizēja Latvijas okupācijas muzeja ekspozīciju Lježas universitātē. Kad lasīju par Baltijas republiku vēsturi, it īpaši par cilvēkiem - tad es sapratu, par ko bija /ir mana grāmata! 1999. gada septembrī Latvijas Rakstnieku Savienība mani ielūdza lasīt dažus dzejoļus Raiņa parkā (Esplanādē - G. D.). Es gribēju pārbaudīt, vai spēju iemācīties jaunu svešvalodu. Nevarēju pretoties un sāku apgūt latviešu valodu. 1999. gada 31. oktobrī man palika 60 gadu (esmu dzimusi vienā dienā ar K. Baronu!). Pašlaik es rakstu par savu uzturēšanos Latvijā (Kurzeme un Dzejas dienas) un par to, kā mācījos latviešu valodu. Šī

būs mana nākošā grāmata, kuru publicēs 2001. gadā (maza dāvana no manis Rīgas 800 gadu jubilejā!).

- Kad jūs "sadzirdējāt" vārdu "Kurzeme"?

- Tas bija 1989. gadā - laikā, kad jūs sākāt organizēt savu neatkarību, bet tas tika turēts noslēpumā. Ir grūti par to runāt, un es neko īsti par to nezinu, bet varētu būt iespējams, ka "stulbi" cilvēki, kā dzejnieki, saņem sava veida "ziņojumus".

- Tātad, jūs rakstījāt grāmatu par nezināmu zemi, kas eksistēja tikai jūsu iztēlē?

- Nezinu, vai iztēlē. Es vienmēr saku, ka man nav iztēles. Es tikai pierakstu savas izjūtas. Es nefantazēju un nemaz nevarētu. Rakstu, ko jūtu. Lielākoties nesaprotu, par ko es rakstu. Bet dzejniekam tas ir normāli. Tieši tā ir atšķirība starp dzejnieku un noveļistu.

- Vai grāmata sastāv no gara dzejojuma, vai arī tā sadalīta vairākās daļās?

- Man vajadzēja to atnest! Grāmatai bija labas recenzijas, un tā tika ātri pārdota. Tā ir aptuveni 60 lpp. bieža un sastāv no īsiem prozas ga-

Patiesa dzejniece - atvērta un asprātīga

māju, kurā tagad atrodas bibliotēka, un tur bija līdzīgas trepes, kurās arī es aprakstīju... nezinu, kā lai to izskaidro...

- ... zināt, tas ir ļoti poētiski...

- Tā ir poēzija! Poēzija nenozīmē tikai rakstīt vārsmas ar labām beigām. Tas ir dzīvesveids. Bet tas ir ļoti nogurdinošs dzīvesveids (smejas).

- Vai jūsu grāmata ir pilnībā tulkota latviešu valodā?

- Man patīk šis jautājums, jo mani reālie sakari ar Latviju tieši sākās ar šo piedāvājumu. Tulkotāja Ieva Lase pēc grāmatas izlasīšanas jautāja man, vai es piekristu grāmatas tulkošanai latviešu valodā. Es biju priecīga par piedāvājumu. Man ar viņu vēl ir jārunā, un es nezinu, vai viņa būs pietiekami stipra, lai tulkotu, bet es labprāt gribētu, lai viņa tulko šo grāmatu. Dzejas priekšlasījumu Akuratera muzejā pāris lapuses iztulkoja Dagnija Dreika.

- Tātad grāmata ir franču valodā?

- Jā, un es domāju, ka tas būtu svarīgi, lai šī grāmata tiktu tulkota latviešu valodā.

- Kāda ir jūsu vīra profesija?

- (Smejas). Viņš ir inženieris. Viņam patīk dzeja, bet, kad es lasīju viņam savus pēdējos dzejoļus, viņš teica, ka neko nesaprotot. Kad dzejnieks ir kaut ko uzrakstījis, tas ir līdzīgi kā dzemdēt bērnu - tu rādi to citiem, un bērniņš izskatās šausmīgs! Bet tu domā, ka tas ir visskaitākais bērniņš pasaulē un ir jāgaida, kamēr tas izaug par jaunu vīrieti, kurš dzer alu, un tu apjēdz, ka tas ir kaut kas pilnīgi cits! Tas ir joks. Taču mana draudzene, kura ir angļu dzejas speciāliste universitātē, mani saprot.

- Kā jūs definējat dzeju?

- Tā nav definējama, jo nav noteikta (*There is no definition because it is not definite*). Tas ir dzīvesveids.

- Vai jūs sagaidāt, ka cilvēki ticēs jūsu dzejai?

- Man tas nerūp (esmu peticīga). Es domāju, ka viņi neticēs, jo tai nav jābūt ticamai - tā ir neticama (*It's not to believe in - it's unbelievable!*)! Es daru savu darbu kā rakstniece, lasītāji - atkal savu.

- Vai jūs definējat dzeju?

- Tā nav definējama, jo nav noteikta (*There is no definition because it is not definite*). Tas ir dzīvesveids.

- Vai jūs sagaidāt, ka cilvēki ticēs jūsu dzejai?

- Man tas nerūp (esmu peticīga). Es domāju, ka viņi neticēs, jo tai nav jābūt ticamai - tā ir neticama (*It's not to believe in - it's unbelievable!*)! Es daru savu darbu kā rakstniece, lasītāji - atkal savu.

- Vai jūs definējat dzeju?

- Tā nav definējama, jo nav noteikta (*There is no definition because it is not definite*). Tas ir dzīvesveids.

- Vai jūs sagaidāt, ka cilvēki ticēs jūsu dzejai?

- Man tas nerūp (esmu peticīga). Es domāju, ka viņi neticēs, jo tai nav jābūt ticamai - tā ir neticama (*It's not to believe in - it's unbelievable!*)! Es daru savu darbu kā rakstniece, lasītāji - atkal savu.

Intervējis GATIS DILĀNS

ES RAKSTU

Stunda četrdesmit

Daudz var izdarīt tikai stundā četrdesmit. Dzīvi var ieraudzīt visās kopsakarībās, izžņaupt dvēseli un noraudāties zili melns...

Tikai viena stunda un četrdesmit kopā... Un tad atkal nezini, cik ilgi būs jāgaida līdz nākamajai. Kā tāda pietura braucienā uz kādu noteiktu vietu kartē. Pats brauciens ir viskrāšņākais - violetās, gaišzaļās, reivzilas un dzeltenās krāsās -, bet pietura - kā melns Bermuda trijstūris, kurā nezini, vai tiks cauri sveikā vai arī tā būs pēdējā vieta, kur tevi kāds redzējis.

Stunda četrdesmit. Smieklu, jautrības, neviltotas patiesības un skatienu mirklis. Aizzib. Pazūd. Nav.

Autobuss ar pulksteni braucienā skaita atlikušās sekundes. Man drīz jākāpj ārā, un es apjašu, ka mana pietura būs tieši tas pats Bermuda trijstūris. Un es nezinu, vai šoreiz nepazudīšu.

Man bail, bet tā gribas nebaidīties un smieties, un redzēt Tevi tikpat neviltoti skatāties manā dvēselē, kā to daru pati.

Man gribas, lai šis brauciens nekad nebeidzas. Es negribu kāpt ārā no Tevis. Man žēl tā mirkļa, tā neizbēgamā un plosošā...

Mana roka nejauši aizskāra Tavu kāju, un es sarāvos - Tu biji tik tuvu...

Tu paliki, un man bija jāiet trijstūrī. Taču tie vārdi, ko Tu devi līdzī, palīdzēja man nepazust.

Stunda četrdesmit...
Un es gaidu nākamo stundu... četrdesmit.

(Miniatūra)

...dien

Todien jūra bija mierīga. Saule, pārlietusies apvārsnim un elkoņiem atspiedusies pret mierīgo spoguļi, lēnām laidās snaudā. Pa retam kāds plēkšņs mākonis nogluda debess pieri un aizmieģojies mēness žāvājās austrumu pusē. Todien.

Todien mēs skatījāmies uz šo jūru, mierīgu kā domas un smaidi, ko mijām.

Es stāstīju, ka mīlu jūru galējos kontrastos: tādu, kā todien, un šļakstainu, neskatāmu un neskatāmu viļņu pārpilnu, puteņainā vējā plandošu. Un Tu teici, ka varētu kādreiz vētrā iziet šīs pašas trauksmainās malā un skatīties, cik tās mēnešainie un putainie bērni vaļīgi. Iziet pie jūras... Es arī gribētu. Tādā pašā dienā, ūdensnecaurīdīgās drēbēs, kā Tu... Gribētos skriet pakāj kāpu smiltīm un priecāties, ka vējš mani nevar tik viegli aiznest.

Bet todien jūra bija mierīga, un Tu skatījies manās acīs un varbūt redzēji, kas tajās bango...

Todien mēs abi vārdos klusējam pie jūras.

Ārā

Lietus sakapā dūmus un manas domas par Tevi sasit šķembās un nomazgā. Nepatīk aizgriežos no tīrā, baltā, nospodrinātā tēla un vācu drumstas kopā, un līmēju atpakaļ - tik ļoti man gribas visu saglabāt, ka ne nolīkt, bet turēt rokās un sildīt.

Vējš loka lietuv manu aplauzto skrējenu preti Tevi. Tur un priecājas, kā pland. Un ļauj lietum kapāt, dzīt zemē un iespiesties starp sīkiem smilšu graudiņiem.

Un man paliek vēsi, Tevi gaidot. Lietus dursta lāses sejā un sirdī, pilnā neatdotu, neizraudātu upju, un vējš klabina zobus, lai nosalstu. Bet es gaidu, kaut arī princešu kleitas jau noliktas malā un satrunējušas no bezlaika, bieža laika... no gaidīšanas... Es gaidu vienkārti. Vienkārti Tevi pie pils ar piecām iejām.

Zari sadzīti atpakaļ stumbros kā dzeļoņi lapseņu vēderā, lapas, lietū sagraizītas gabalu gabaliņos, dus pēdējā atspēles miegā. Ziedi? Vai! Kad tad tie vēl bijuši? Vēl nav. Pērnne es atzēcējuši čurkstošā strauvē uz jūru, dzelmjainu, dziļu un lietuv pilnu jūru. Skaistu. Zilu. Mīļu. Nāvējošu... Zilie saulrieti apēd ziedus un apsvaida akmeņus ar zaļām dūņām.

Lietus jūrā. Dzelmjainā, dziļā un krasa nopūtu pilnā. Jūra ir pilna ar Tevi, Debesis izgriez manu sāpju divi lieti manī atpakaļ. Un list. Un kapā. Un graiza. Un nevar izraut, nevar atraut spundi un iztecināt kā alu no sevis... Tevi.

Smajds noplūk ārā, aiz rūts. Lietus kapā jūru... Tevi, mīļo un skumīgo Tevi es līmēju atpakaļ no lietū nodauzītām, sasistām drumstlām. Līmēju atpakaļ sevi. Tevi.

Smagu nopūtu lietuv. Pil. Nozūd. Aiztek. Nožūst.

LINDA LIEPINA,
FILOLOĢIJAS FAKULTĀTE

SPORTS

Sporta aktivitātes diena

21. septembra novakarē LU stadionā Krišjāņa Barona ielā 110a bija sapulcējies ap 100 studentu liels pulciņš, lai piedalītos katru gadu organizētajā Fiziskās aktivitātes dienā.

No fakultātēm, kā jau tas iegājis, visvairāk pārstāvētie un arī aktīvākie bija pedagogi, ģeogrāfi, fizimati un ķīmiķi, kas ar savu atraktivitāti un jauktību uzturēja sacensību vietās priecīgu noskaņu.

Visi, kas bija ieradušies uz šo Fiziskās aktivitātes dienu, varēja sacensties veiklībā, ātrumā un atspērijumā.

Krietnu veiklību un ločīšanās prasmi prasīja 50 metru šķēršļu skrējieni, kur bija jāpārvar piecas barjeras noteiktā secībā, izliekot pa apakšu vai pārlecot. Neiztika arī bez kritieniem. Ne vienu vien reizi nācās redzēt, ka daži startējošie, kārtīgi neizliekot cauri barjerai, ātrumā mēģināja finišēt ar barjeru uz pleciem.

Savas ātruma un izveicības spējas ikviens varēja pārbaudīt 4x10 metru atspoles skrējienā, kurā noskaidrojās ne tikai veiklākie un stiprākie, bet arī ar sliktāko protektoru aprīkoto sporta apavu īpašnieki.

Viens no visvairāk apmeklētajiem sporta veidiem bija lodes mešana. Šeit katrs savu spēku varēja pārbaudīt, no vietas metot lodi (vīrieši - 3 kg, sievietes - 2 kg) gan ar labo, gan ar kreiso roku, un rezultāti tika summēti. Lielās atsaucības dēļ sacensības beidzās tad, kad jau sāka krēslot.

Arī tāllēkšana no vietas pa pāriem (otrs dalībnieks lec no pirmā piezemēšanās vietas) bija viena no disciplinām, kur ilgi nebeidzās rinda, jo lēkt gribētāju pieteicās daudz.

Saspringuma pilna un pavērsieniem bagāta bija pretstafete ar pildbumbas pārņemšanu, jo tikai pašā no beigumā varēja noskaidrot uzvarētāju. Kā izrādījās, tieši pēdējā stafetē startējošie - ķīmiķi - "uzsprāga" (ķīmiķu devīze uz T kreklīņa ir "ķīmiķi nemirst, ķīmiķi sprāgst") un, apsteidzot fizimatus, uzvarēja kopvērtējumā.

Gods kam gods, kā jau olimpiskajā gadā, pēdējais sporta veids bija sporta soļošanas stafete 4 x 200 metru distancē, kur katram dalībniekam bija jānoslo 200 metru.

Daži mēģināja finišēt ar barjeru uz pleciem

Kaut jau bija krietni satumsis, stafetē piedalījās necerēti daudz - desmit - komandas. Kārtējo reizi uzvarēja ķīmiķi. Neiztika arī bez pārkāpumiem, jo stafetē kādas komandas (vārdā nesaukšu) pārstāvji cerēja tikt pie lauriem ar negodīgiem paņēmieniem - skrienot, par ko pēc atkārtota brīdinājuma, protams, tika bez žēlastības diskvalificēti.

Sacensības beidzās jau diennakts tumšajā laikā. Pēc apkopotiem da-

tiem, kopā bija notikuši 469 starti, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir gandrīz uz pusi vairāk. Liekas, ka visi jutās apmierināti un gandarīti par pasākuma norisi, pat ja šoreiz kādam nepaveicās. Dopinga kontrole nebija nepieciešama, jo sportistu sasniegtie rezultāti nerādīja aizdomas par šo vielu izmantošanu.

MAREKS LAUVA

Būs!

KONKURSS

Zinātne prasa upurus!

Nebaidieties, cienījamie zinātnieki un pētnieki, tas nemaz netiek prasīts no jums! Kaut gan dažādu zinātņu attīstības vēsturē ir zināmi fakti, kad gāja bojā labākie prāta cilvēki. Gāja bojā tāpēc, ka pētniecībā ne vienmēr var paredzēt, kas ir priekšā. Gāja bojā par ideju un zinātnes attīstības labā. Bet šoreiz runa būs par mūsu "mazākajiem brāļiem", kas, nemaz neprotestējot, atdod savas dzīves cilvēces labā. Par tiem dzīvniekiem, kas mirst akūtu un hronisku eksperimentu gaitā. Bet varbūt jūs domājat, ka dzīvnieki nebaidās no nāves? Es tā nedomāju - viņiem ne mazāk kā cilvēkiem ir izteikti pašsaglabāšanās refleksi. Pierādīts, ka dzīvniekiem ir bailu sajūta un instinkti viņiem darbojas pat labāk nekā cilvēkiem. Tas viss vēlreiz pārliecina par to, ka savā vardarbīgajā nāvē viņi mokās un cieš. Bet cilvēks eksperimentē, un ir skaidrs, ka bez tā nevar. Taču eksperimenti pārsvarā ir ļoti nežēlīgi un cietsirdīgi. Tā, piemēram, endokrīno orgānu transplantācija ir "vismīlākais" endokrinoloģijas paņēmieni. Šī virziena darbi aktīvi sākti veikt no 1849. gada, pēc Bertolda darbu publicēšanas. Ja endokrīnās sistēmas bojājumus, kas parādās pēc endokrīnas dziedzeru ekscizijas, var likvidēt ar normālu dziedzeru transplantāciju, tad tas ir pamatojums uzskatīt, ka šim orgānam ir atbilstoša endokrīna funkcija. Brauns-Sekars 1856. gadā pirmais iesāka griezt laukā virsnieres dzīvniekiem un visiem pierādīja, ka tie ir dzīvei nepieciešami orgāni. 1899. gadā Merings un Minkovskis, izgriežot daudziem suņiem aizkuņģa dziedzeri, parādīja, ka tam seko smagi vielmaiņas traucējumi, kas atgādina cilvēka cukurslimību. Vēlāk tika pierādīts, ka suņu diabēta attīstību var aizkavēt, ja daļu no to aizkuņģa dziedzera transplantē zem ādas. Un beidzot, 1902. gadā L. V. Sobolevs nedaudz maigākā eksperimentā ar suņiem parādīja, ka aizkuņģa dziedzeris piemīt arī iekšsekretoras funkcijas. Viņš pirmais nobloķēja aizkuņģa dziedzera izvadkanālu. Tādējādi pankreatiskā sula nevarēja iekļūt kuņģī, bet glikozurija tomēr nebija novērojama. Kaut gan aizkuņģa dziedzera funkcija bija pierādīta, tomēr daudz kas palika neskaidrs. Un eksperimenti turpinājās. 1939. gadā Mr. Lungsgaards veica savus eksperimentus ar ka-

ķiem, kuriem viņš no sākuma izgriezta visus iekšējos orgānus. Tā kā bija izgriezts arī aizkuņģa dziedzeris, viņiem, dabiski, nevarēja sintezēties insulīns. Lungsgaards, ievadot naba kaķim glikozi caur palikušajām vēnām, kontrolēja cukura līmeni muskuļu šūnās. Un secinājums bija satriecošs - glikozes pārņemšanas mehānisms ir ļoti svarīgs limitējošais faktors glikozes utilizācijas procesā. Insulīna injekcijas šajā gadījumā palielināja glikozes līmeni šūnās. Pēc 10 gadiem (1949. gadā) Levins atkārtoja Lungsgaarda eksperimentus, bet jau ar suņiem, kuriem izgriezta nieris un vēdera rajona orgānus. Lai pētītu elektrolītu balansu izmaiņas ietekmi uz virsnieres garozas funkciju, McDonalds, Godings un Raitis 1958. gadā piedāvāja virsnieres autotransplantācijas metodi. Vienu virsnieru dziedzeri transportēja uz kaklu, bet virsnieres artēriju savienoja ar miega artēriju. Virsnieres vēna savukārt savienojās ar attiecīgo vēnu. Bet, neskatoties uz visu šo nīrgāšanos, relatīvi nesen, 1962. gadā, profesors Bušs savā pārskatā par kortikosteroīdu iedarbību atzina, ka, neskatoties uz daudzveidīgiem eksperimentiem šajā nozarē, pilnīgi izskaidrot kortikosteroīdu iedarbību molekulārā līmenī neizdevās: "Šis problēmas risinājums vēl joprojām ir bioķīmisku un fizioloģu uzdevums." Sekojošie fakti pārliecina, ka nežēlīgākie eksperimenti ne vienmēr ir labākie. Uzreiz pēc Buša paziņojuma, 1962. gadā, Kenijs, ievadot žurkām kortizonu un radioaktīvas aminoskābes, noteica, ka aknās sintezējas glutamat-tirozin transamināza ar radioaktīvām iezīmēm. Jāatzīmē, ka žurkām un pelēm šajā ziņā "paveicās" visvairāk. Jau pietiekoši sen, 1928. gadā, Parks eksperimentos ar pelēm parādīja, ka olšūnas dzeltenais ķermenis ir nepieciešams grūtniecības saglabāšanai. Pelēm agrīnā vecumā ar rentgenstarojumu noārdīja vienu olnīcu. Uz 11 - 17 grūtniecības dienu tika izolēta otra olnīca, kas noveda pie aborta. Bet, izolējot bojāto olnīcu, nekādi grūtniecības traucējumi netika novēroti. Acīmredzot šis eksperiments bija ļoti interesants, jo turmāk to dažreiz atkārtoja žurkām, trušiem un citiem dzīvniekiem. Eksperimentatoru fantāzija bija bezgalīga - Mr. Gajjars speciālā vidē audzēja peles galvaskausa gabaliņus. 1934. ga-

dā Portmans ievadīja trusim progesteronu (2 - 3 DV), pagarinot grūtniecības termiņu par 2 - 3 dienām, bet, ievadot 4 DV dienā, viņam izdevās pagarināt grūtniecību par 9 dienām. Diemžēl piedzima tikai nedzīvi mazuli. Neirofiziologi iemācījās bojāt dzīvniekam hipotalamusu ar elektrokoagulāciju. Tas izraisīja hipofīzes priekšdaļas traucējumus, tika pārtraukta ovulācija un citi procesi. Būšu godīgs, atzīmējot, ka pats sagrēkoju pret kādām 20 baltām pelītēm, nogalinot šos skaistos dzīvnieciņus pētnieciskiem mērķiem. Es veicu tām cervikālu dilotāciju (kakla rajona mugurkaula sastiepšanu). Un pēc tam, sterilizējot spirtā, tika noņemta āda no vēdera, lai ar speciālu paņēmieni uveģētu makrofāgus no vēderplēves. Jā, tas bija nepieciešams, bet man tomēr palika neizskaidrojamas un nepatīkamas atmiņas par šiem nāves momentiem. Un, protams, ne mazāk nav vajadzības runāt par akūtiem un hroniskiem slavenā Pavlova eksperimentiem. Par to ir uzrakstītas daudzas grāmatas. Par klasisku kļuva Pavlova un Šumovas-Simanovskas eksperiments, kurā sunītis ēda, ēda, bet *Pedigree Pal* kā nevarēja sasniegt kuņģī, tā nevarēja, lai kā viņš arī centās. Gribas atzīmēt, ka līdz divdesmito gadu beigām Pavlovs pilnveidoja savus eksperimentus līdz tādiem pakāpiem, ka varēja tos rādīt studentiem pat lekcijas laikā. Vēl vienā klasiskā Beiliša un Starlinga eksperimentā sunim bija izgriezta tievā zarna un nogriezti visi nervi, kas nodrošināja zarnas inervāciju. Divpadsmitpirkstu zarna un resnā zarna savienojās. Bet ne viss bija tik bēdīgi. Levinam 1924. gadā, lai veiktu savu klasisko eksperimentu, nemaz nebija vajadzīga vesela varde... Viņam pietika tikai ar sirdi. Profesionāli izgriežot sirdi, viņš savā eksperimentā parādīja, ka nervu impulsam seko ķīmisko vielu izdalīšanās, kuras mēs saucam par neiromediatoriem. Protams, mūsu laikā tāda veida eksperimenti tiek veikti mazākā mērā. Viss ir pacelts augstākā līmenī. Tomēr bez dzīvniekiem iztikt nevar. Tā R. Gillemina grupa dažu gadu laikā pārstrādāja 50 tonnu hipotalamusu, kas bija izolēts no 5 miljonu aitū smadzenēm! 1968. gada beigās tai pašai grupai 300 tūkstošu hipotalamusa pārstrādāšanas rezultātā izdevās izolēt 1 mg tīra hormona tiroliberīna, kas

stimulē tireotropīna un prolaktīna sekrēciju organismā. Nerakstīšu par to, ka visi jaunie medikamenti, bioloģiski aktīvas vielas un daudz kas cits no sākuma tika izmēģināts uz dzīvniekiem. Pilnīgi skaidrs, ka cilvēkam ir neapmaksāts parāds pret saviem "mazākajiem brāļiem". Antropogēnais faktors katastrofāli ietekmē dabiskās biogeocoenozes iznīcināšanu. Un tās vietā mēs piedāvājam zoodārzus, terārijus, akvārijus. Sīkāk par sadarbības iespējām (izglītībā, pētniecībā, veterinārijā) ar Rīgas Zoodārzu jūs varat uzzināt pa tālr. 9106022. Un, protams, mūsu tradicionālais konkurss. Šoreiz būs kopā ar Rīgas Zoodārzu un kā balvu jūs varat laimēt brīvbiļeti divām personām!

Tātad jautājumi:

1. Cik ilgi vidēji dzīvo žurkas?
 - a) 2-3 gadus;
 - b) 4-5 gadus;
 - c) 6-7 gadus.
2. Cik sver jaunpiedzimis brūnais lācis?
 - a) 5-7 kg;
 - b) 0,5-0,7 kg;
 - c) 15-17 kg.
3. Kāds ir grūtniecības ilgums baltajām pelēm?
 - a) 20 dienas;
 - b) 30 dienas;
 - c) 45 dienas.
4. Cik zobu ir lauvai?
 - a) 22;
 - b) 30;
 - c) 38.
5. Kāds ir diploīda hromosomu skaits cilvēkam?
 - a) 32;
 - b) 46;
 - c) 86.

Vēlu jums veiksmi! Savas atbildes septiņu dienu laikā sūtiet uz e-pastu es_to_zinu@mail.com vai nesiet uz redakciju Raiņa 19, 136. telpā.

Bet iepriekšējā konkursā ar uzņēmumu "Turība" uzvarēja:

Līga Sūlberga (Ekonomikas un vadības fakultāte),

Ivars Zukulis ("Universitātes Sports"),

Edgars Biruka (LU).

Apsveicam! Jūsu garšīgās balvas jau gaida jūs "UA" redakcijā.

Pareizās atbildes bija: 1. c; 2. b; 3. b; 4. c; 5. c; 6. a; 7. a.

RE, KĀ

Pamatlikumi konstruktīvam dialogam

1. Labāk nemēģini izvairīties no konflikta "par katru cenu". Tas var beigties ar uzkrātām dusmām un abusēju izvairību. Saīgums nedos strīdam nekādu atrisinājumu, tas radīs tikai nevajadzīgu atsvešinātību.
2. Novērtē diskusijas nopietnību un uzmanīgi ieklausies oponenta viedokli. Izvairies ironizēt. "Nesit zem jostasvietas" un neapvaino oponenta radniekus, draugus. Izvairies no tādiem galējiem apgalvojumiem kā "nekad" un "vienmēr".
3. Saprotami izskaidro savu attieksmi un viedokli. Ja tev nav skaidrs "draudošā" strīda iemesls, noskaidro to.
4. Diskutē par tēmu, nenovirzies no tās. Viena no kļūdām, kas tiek pieļauta diskusijā, ir novirzīšanās no tēmas un "veco grēku" piesaukšana.
5. Skaidri pasaki oponentam, ko tu domā. Ne vienmēr nepieciešams slēpt emocijas. Emocionāla reakcija ir normāla, un tikpat normāli ir paust gan pozitīvas, gan negatīvas emocijas. Protams, mēģini iztikt bez pārspīlējumiem...
6. Strīdoties "neuzbrūc" oponenta raksturam, bet kritizē viņa rīcību, ja tas nepieciešams.
7. Esi talantīgs klausītājs! Pārsteidzīgi neizdari secinājumus un pieņēmumus par oponenta rīcības iemesliem. Izskaidro sarunbiedram savu situācijas redzējumu.
8. Mēģini iesties sava partnera "ādā". Reizēm kļūdamies, mēģinot interpretēt notikumus no sava viedokļa; izvairies savas hipotēzes par partnera rīcības motīviem. Būtu jauki, ja mēs visi nonāktu pie izpratnes, ka jebkuram ir tiesības uz savu viedokli.
9. Normāli, ja strīda laikā spriedze ir augstāka kā parasti. Sliktā ideja ir ļaut konfliktam pārvērsties par dusmu izvirdumu vai kliegšanas sacensību. Ja gaisotne ir pārāk elektrizēta, prātīga doma ir "doties starpbrīdī" kaut uz 10 minūtēm.
10. Esi gatavs kompromisam! Gadījumi, kad kompromiss nav iespējams, ir visai reti.
11. Nepūlies nemīti atvainoties, uzņemties visu vainu, ja vien reāli neesi vainīgs.

Veiksmīgu strīdu!

Tulkojusi ANDA LASE

SVEICAM

Šoruden laiks "Vāpes laikam"

Vāpieši ar izstādei "Laiks" gatavotajiem keramikas pulksteņiem

"Vāpe". Šobrīd redzamo Latvijas Tautas studiju vidū šis vārds komentārus neprasa. Gan savās ikgadējās izstādēs LU galerijā "Bastejs", gan republikāniskajās un starptautiskajās izstādēs vāpiešu keramika allaž izceļas ar neordināru idejas pieteikumu, kvalitāti un tēmas oriģinālu risinājumu.

Šķiet, nekļūdīšos, apgalvojot, ka LU ir vienīgā augstskola, kuras studentiem ir dota ne tikai iespēja attīstīt savas mākslinieciskās dotības Tautas studijā, bet, realizējot profesionālo studiju programmas, Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes topošie pedagogi un ārpusklases darba vadītāji var pilnveidot savu radošo personību, izmantojot studijas tehnisko un materiālo bāzi.

Studijas telpas ir arī kopējā mājvieta izvēles "C" kursa studentiem,

kuri, veicot pētniecības darbus studiju kursā "Mākslas vieta izglītībā", aicināti modināt savus "snaudošos talantus" vizuāli plastiskajā mākslā. Un interesanta top rotācija, jo "C" kursā "saindētie" vēlas turpināt arī darbu studijā. Darbs TLMS "Vāpe" jau sen pāraudzis profesionāli atzītas Tautas studijas "rāmjus". Pateicoties LU vadības izpratnei un atbalstam, šeit izveidojusies radoši bagātu personību un mūsdienu prasībām atbilstošu jauno pedagogu kalve.

Mani novērojumi, vadot studiju, sākot no dibināšanas dienas 1975. gada pavasarī, apvienojami vienā terminā – "pedagoģiskais pārsteigums": tās ir dzīvas, pavasarīgas noskaņas daudzu gadu garumā. Kā atplaukst un atraisās apslēpti talanti, kā veidojas un pārveidojas studentu garīgā stāja, mākslas izpratne, attieksme pret līdzbiedriem, kā mainās sadzīves vērtējums un uztvere. Un kad kārtējo reizi studijā "Vāpe" ienāk jauna studentu gru-

pa, piebilstot – "Te ir ļoti laba aura. Mums te allaž gribas atgriezties" – es patiesi jutos gandarīta. To apliecināja arī studentu radītās noskaņu "vizītkartes", ko vāpieši radīja šopavas bibliotēkā-salonā "Vecrīga". To apliecinā viss aizvadītais gadsimta ceturksnis *Alma mater*. Bagāts ir tematisko izstāžu klāsts. Ar izstādēm "Keramiķis zvejniekam", "Keramiķis medniekam", "Gadalaiki", "Mana Kurzeme", "Mana Vidzeme" u. c. studija pabijusi gan Latvijas novados, gan ārpus tās robežām. Izstādes "Jautrā virtuve", "Vizuālā degustācija", kur autori savai keramikai toņos un "formās" pieskaņoja kulinārijas mākslu, skatītājus priecēja šas tepat Rīgā.

Savdabīga bijusi latviešu klasiķa Rūdolfa Blaumaņa lugas "Skroderdienas Silmačos" interpretācija keramikā. Kopā ar Jelgavas audējām no studijas "Dardedze" Aizrobežu muzeja velvēs skatītājus jūsmināja arī ekspozīcija "Viena saule, viena

zeme", kur vadmotīvs katram studijas dalībniekam bija Latvijas prezidentes Vairas Viķes-Freibergas apkopotās Saules dainas.

1999. gadā studija veikusi nopietnu arheoloģiskās keramikas izpēti darbu, savus radošos atklājumus rādot izstādē "Atradumi".

Pēdējo novērtējis arī Latvijas redzamākais keramiķis Pēteris Martinsons, atsauksmēs ierakstot: "Paldies par skaisto neolītu!"

Studija strādājusi arī popularizējot keramikas vecmeistaru kultūras mantojumu. Tā izcilā podniekmeistara Jēkaba Drandas dekoratīvo keramikas šķīvju kopijas vāpieši demonstrēja gan studijas, gan arī republikāniskajās izstādēs Rīgā.

Kā savdabīgu un neparastu varam pieminēt izstādi "Ligzdošana" (1998), kurā autori demonstrēja turpat vai 100 keramikas putnu sienas dekoru, svečturu un dažādu dekoratīvu trauku atveidā, bet izstādes centrā milzīgā putnu būrī sēdēja iesprostots kaķis (bez šaubām, arī keramikas).

Studijai "Vāpe" ir savs darba ritms, tradīcijas, ierašas. Kopēji braucieni pie Latgales keramiķiem, izstāžu apspriešanas, mājīga tējas baudīšana omulīgā kompānijā pie galda, kur visus kopā pulcē aizdeg-

ta svece.

Studijai ir arī sava pašu stādīta egle "Dorofeja", kura šogad sagaidījusi savu 15. dzimšanas dienu un kura mūs māca, kā zaļot arī tad, ja nelietīga roka nozāgē galotni.

Vāpieši ik gadu rod iespēju iepriecināt savus Universitātes studentus, pasniedzējus un darbiniekus ar kādu māksliniecisku pārsteigumu.

LU 80 gadu jubilejā 1999. gadā studijas dalībnieki savai *Alma mater* dāvāja 80 svečturu, jubilejas dienā augstskolas vestibulā aizdedzot 80 sarkanās sveces. **Bet šoruden mūsu 25 gadu darba jubilejai esam sarūpējuši keramikas pulksteņu izstādi "Laiks", kas no 16. - 30. oktobrim būs skatāma LU galerijā "Bastejs", pašā Rīgas centrā.**

Šķiet, šādu izstādi Rīga, Latvija un, iespējams, arī Eiropa piedzīvo pirmoreiz, jo ekspozīcijā laiku skaitītis divdesmit pieci keramikā veidotie pulksteņi, bet divdesmit sestais skaitītis jau nākotnes laiku.

Gaidīsim visus ciemos savā izstādē, bet novembrī plānojam uzņemt jaunus mālmīcītājus.

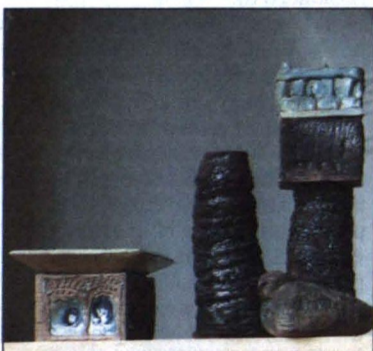
Uz saredzēšanos!

Studijas vadītāja M. paed.
HELGA INGBORGA MELNBARDE

"Vāpe" papardēs

Pašreizējo vāpiešu un senioru pārdomas par laiku studijā

Una Dževečka. "Baložu laiks"

Studija "Vāpe" - savādāka, vēra nemama realitāte. Driķst arī tā... domāt, uzdrīkstēties. Tā ir viens māla pikucis, kurš veido manu dzīves pikuci.

IEVA PURMALE,
bijusi LU PPF studente

Man "Vāpe" nozīmē daudz. Šeit ir tā vieta, kur es atradu sevi, kur mani uztver kā personību, uz kuru es nāksu, kad jautri un kad skumji, jo te es rodu draugus, dombiedrus un galvenais - varu īstenot savas ne tik prātīgās idejas. Man šeit ir DARBINICA prātam, rokām, sirdij.

REINIS MASKAVS,
LU PPF magistrants

Katram cilvēkam ir tikai viena dzī-

ve, bet vāpiešiem ir otra, un otra ir interesantāka nekā pirmā. Man "Vāpe" ir otra elpošana.

SVETA SĪLOZINA

"Vāpe" man ir ļāvusi saprast, ka nekas nav neiespējams, tikai vajag atrast katrai lietai īsto pieeju.

RŪTA PĒTERHOFA

Pēc pagājušā gada darba "C" kursa ietvaros man liekas, ka māls liek darboties tai smadzeņu puslodei, kas neatbild par racionālo, paver jūtu pasauli, ideju pasauli un vispār aktivizē fantāziju.

JUTA REĶELE

Ja jāsaka no sirds, tad "Vāpe" ir mana otra laulība.

VAIRA TŪNA

"Vāpe" ir telpa, kurā iespējams dot formu sajūtām, domām, dzīvību idejām. "Vāpe" ir vide, kur augt. Pagātnē, tagadnē, nākotnē.

ANDA LASE,
"Universitātes Avīzes" kore-pondente

Rūta Pēterhofs. "Sarunu laiks"

"Vāpe" man nozīmē paziņanos ar lieliskiem un interesantiem cilvēkiem un nodarbošanos ar lietu, kas man patīk. Brīnišķīgi, ka ir tāda "Vāpe", kur var atnākt un atraisīties no ikdienas problēmām.

INGA IZUMRŪDOVA,
Lu darbiniece

"Vāpe" ir kā mājas, no kurām var aiziet... un atgriezties.

LĪGA RUDZIŠA,
LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes absolvente

Seniori

Nopietni – 16 gadi gudru, apgrotu cilvēku sabiedrībā.

Nenopietni – 16 mālainākie gadi manā mūžā.

VIKTORS TIŠKINS,
Latvijas Amatniecības kameras izpilddirektors

Radoša pacilājuma, neierobežotas fantāzijas un estētiskas pašizziņas laiks. Gaišu, talantīgu cilvēku – studijas vadītājas un studijas biedru vidū pavadīts neaizmirstams jaunības laiks.

JANĪNA TIŠKINA,
LU Svešvalodu fakultātes absolvente,
Latvijas Kultūras ministrijas ārvalstu sakaru nodaļas vadītāja

Ko man nozīmē "Vāpe"? Cilvēkus, nodarbošanos, emocijas un sajūtas, kuras es mīlu.

Ikvienā cilvēkā ir vismaz divas būtības. "Vāpe" attīstīja manas radošās spējas, lika domāt, mācīties. Ne tikai iespēja nodarboties ar mākslu ir "Vāpes" burvīgums. "Vāpi" radīja un veido Helga, un tāpēc viņas perso-

Linda Biele. "Lugšanu laiks"

nība, izdoma un uzskati visus aizrāva un veidoja īpašu radošu garu.

SANDRA GRANTIŅA,
LU Finanšu un tirdzniecības fakultātes absolvente

"Vāpe" bija viena no manīcēm, kā tagad saka, hobijiem, kurā pavadīti daudzi jauki brīži.

"Vāpe" palīdzēja atklāt manīcslēpušo keramiķa talantu, un nu ir pierādījies, ka mākslinieks var būt ne tikai gleznotājs, bet arī keramiķis.

ARVĪDS LIBERTS,
Ilggadējs LU skaitļošanas centra darbinieks

Ja man jautātu, ko manā dzīvē nozīmē "Vāpe", es atbildētu, ka ļoti, ļoti daudz. Studijā "Vāpe" es iepazinu Latvijas sarkanā māla būtību, ko

centos izteikt sīkplastikas veidojumos un tematiskos sienas dekoros, kas atklāj mūsu tautas dvēseli, dzīves gudrību.

EMĪLIJA MARJUTINA

Kas manā dzīvē bija "Vāpe"?

"Vāpe" ir daļa no manas jaunības. Vābūt pat labākā daļa! Tā bija iespēja savus sapņus materializēt māla ķīņķēziņos, kuru vērtību, gadiem ejot, saredzu un novērtēju tikai es pati. Bet tas bija (un ir) svarīgs posms manā dzīvē. Un vēl... Tie ir cilvēki, kurus joprojām atceros, jo toreiz mūs vienoja kaut kas vārdos nepasakāms. Un, protams, Helga. Mūsu brīnišķīgā māksliniece, "Vāpes" dvēsele.

INTA VASARAUDZE,
LU Ekonomikas fakultātes absolvente

Anna Rozentalde. "Spicis laiks"

Studentu padomes lapa

Mājas, mīļās mājas...

Studentu "sapņu namiņš" - Ventpils augstskolas kojas

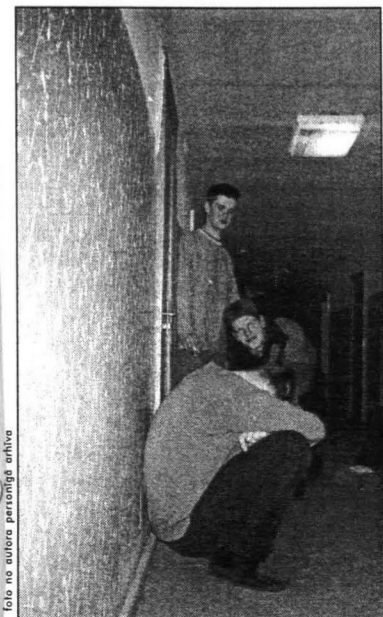
Spriežot pēc iepriekšējām publikācijām, uzskatām, ka vismaz virspusēji esat iepazinušies ar koju būtību un problēmām. Kas vēl nezina, varam paskaidrot: kojas ir dienesta viesnīcas, kurās dzīvo studenti savu studiju laikā. Šī materiāla tapšanas mērķis ir iepazīstināt jūs ar novitātēm dažādās LU dienesta viesnīcās un ar citu augstskolu kopmītnēm.

Pirmā pazīme, ka studenti ir iejušies – tusiņi un bujāņi notiek retāk, bet ar divkārsu sparū. Kā jau ilggadīgi novērots, studenti, atgriežoties kojās no mājām, ir ieguvuši savā īpašumā nedēļas budžetu. Sekojoši, nauđņa tiek ātri vien iztērēta. Sekas – pāris dienas neēdis students. Ja kādu bada dēļ atstāj vienaldzīgu arī mācības, mājās pie mammītes var doties arī pāris dienas agrāk. Mūžīgā cīņa ar vēdzirnāvām – studentam trūkst naudas. Mīļie studenti, naidīnu taupīt arī jāmācās!

Studenta nedēļas dzīves shēma:

- Pirmdien – atgriežas no citām Latvijas pilsētām vai laukiem, aiziet uz mācībām, centrā paēd, satiekas ar draugiem un nosvin satikšanos;
- Otrdien – izmisīgi slāpst, aiziet vai aizsūta kādu uz veikalu, lai iepērk vismaz kasti alus, rīts ieilgst un pārvēršas vēlā vakarā;
- Trešdien – smaga sajūta un jautājums: Vai kādam vēl ir nauda? – atbildes nav, tiek izcepti pēdējie kartupeļi;
- Ceturtdien – tukšuma sajūta, gribas ēst, gribas pie mammās;
- Piekdien – studenta Rīgā vairs nav.

Īsumā tā izskatās kojās dzīvojošo studentu izjūtas katru nedēļu, kas atsevišķos gadījumos caurvijas ar studijām. Neapšaubāmi, ir arī izņēmumi.

Bēdīgu dziesmiņu ... (LU)

Jāatzīst, ka arī šogad ir prāvi papildinājies pie kojām stāvošo mašīnu rinda uz pirmkursnieku rēķina. Atliek piebilst: nabaga studentiņi. Bet varbūt tas atspoguļo visas Latvijas labklājības līmeņa izmaiņas?

Studenti bez noteiktas dzīvesvietas

Studenti izvairās no oficiālas dzīvošanas dienesta viesnīcā. Jau no laika gala kojās ir manīta tāda "tauta", kas it kā kojās atrodas, bet nevienas kopmītnu administrācijas papīros nefigurē. Tie parasti ir studenti no vecākiem kursiem, kuriem kādreiz ir liegta dzīvošana kojās (izmesti) vai kuri uzkrāvuši paprāvu slogu saviem pleciem, nemaksājot īres maksu. Ir pat izstrādātas dažādu veidu stratēģijas, kā apiet koju administrāciju. Daži vienkārši ienāk pa durvīm, nepievēršot nekādu uzmanību dežurāntam, citi ierodas it kā pie draugiem, savukārt attapīgākie un atjautīgākie studenti izdomā vēl citus paņēmienus. Piemēram, jaunieši ierodas vakarā ap sešiem, kā jau godīgs students atstāj arī apliecību un paziņo, pie kā ieradīsies. Vakārā ap pulksten vienpadsmitiem dodas it kā projām, savācot arī savu personības apliecinošo dokumentu. Nākošajā rītā dežurants kārtējo reizi vēro, kā tas pats students vienā mierā pamet studentu mītni. Lai vakarā atkārtoti iekļūtu kojās, tiek izmantots otrā stāva logs. Burtnieku ielas kojām ir tāda ērtība kā jumtiņš virs durvīm, kur atrodas kulinārijas cehs. Nelikumīgā mitināšanās studentu mājā turpinās dienu no dienas, gadu no gada. Dienesta viesnīcas administrācija ir gandrīz bezspēcīga šīs problēmas apkarošanā. Daboties pieredzē ar lietuviešu studentiem, atklājas, ka līdzīgas problēmas ir arī viņiem. Uz koju administrācijas pleciem varētu gulties pārmetumi par nepietiekošu ienākošo studentu kontroli. Lai arī mācību gada sākumā tika ieviestas caurlaides studenti, ne reizi nav redzēts, ka tās tiek lietotas. Vecāko kursu studentiem vispār nav izsniegtas caurlaides. Pēc vispārējiem novērojumiem, nav arī nekādu problēmu dienesta viesnīcā ienākt (nevis iekļūt) nepiederošām personām, neuzrādot personu apliecinošus dokumentus.

Jautrās istabiņas

Katrās kopmītnēs ir vismaz pāris istabiņas, no kurām cauru diennakti un piecas dienas nedēļā ir saklausāmas jautras balsis, parasti ļoti daudz balsīgas. Lielākoties tās ir jaukta tipa kompānijas, kuras vieno alkohols un vēl šis tas. Istabiņās mītošie un viņu ciemiņi bieži aizmirst par jebkāda veida mācībām. Ja jautrības notiek pašā istabiņā, no naktsmiera traucējumiem cieš blakus istabiņu iemītnieki, bet, ja jautrība sit augstu vilni un pārceļas uz ēkas koridoru – visi šajā stāvā dzīvojošie. Īpašās nemiera nakts dabū trūkties visi koju iedzīvotāji

no pirmā stāva līdz pēdējam. Tādos gadījumos tiek izvēsta aktīva meklēšanās kure – durvis, kuras nav aizslēgtas, noteikti tiek atvērtas, ieslēgta gaisma un iztraucēts naktsmiers. Durvis, kuras ir aizslēgtas, noteikti dabū ilgstošu vai pārejošu klauvējenu vai kājas spērienu devu. Kopmītnu vēsturē ir neskaitāmi gadījumi, kad šādā veidā istabiņas paliek bez durvīm.

Pagājušajā semestrī kāda istabiņa lepojās ar nosaukumu "Kazino". Šajā iestādē katru nakti tika spēlētas kārtis. Ne viens vien kļuva par laimīgo uzvarētāju vai zaudētāju. Baumo, ka istabiņas iemītnieki esot izmesti no kopmītnēm.

Studentu nakts jautrības mēdz pāraugt klajā vandālismā. No rīta, ejot uz nesen izremontētajām labierīcībām, var konstatēt pa pusei izgāztu ķemertīpa starpsienu. Cik labi, ka nevienam ne par ko nav jāmaksā.

Studentu patiesā cieņa un draudzība ar alkoholu nereti rada veselības traucējumus, un tā paliekas ir visur, kur vien pagadās. Jaunajiem studentiem gribētos ieteikt mācīties alkohola lietošanas kultūru.

Draugi...

Katrā lietā, kuru apspriežam, mēģināsim atrast arī pozitīvās iezīmes. Piemēram, kur tu vēl iepazīsi tik daudz un dažādus cilvēkus? – nekur. Runā, ka draugi, kas iegūti studējot, esot tie, ar kuriem draudzība saglabājas visilgāk. Studējot augstskolās, veidojas arī jaunās ģimenes. Un nevajag pat gaidīt magistrantūru, kad atskārtīsi – puse no tava kursa ir precējušies vai kā savādāk kopā. Viena liela daļa no šiem procesiem notiek, pateicoties dienesta viesnīcām studiju laikā. Galu galā, jebkuram sevis cienošam Latvijas Universitātes studentam ir jāzīet cauri dzīves skolai. Diemžēl kojās dzīvotprieks iet secen Rīgā dzīvojošajiem studentiem. Kaut gan lielākā daļa studentu vismaz reizi ir ciemojušies kopmītnēs.

Studenti cīņā!

Lielā dienesta viesnīcu noslogojuma dēļ rodas nelielas neērtības, dzīvojot ļoti saspīesti un mazā platībā. Ir nepieciešams risinājums – vēl kāda ēka, kurā varētu izmītināt studentus. Par to mums, studentiem, jācīnās, jo tās ir papildu izmaksas Latvijas Universitātei, bet ērtības studentiem. Jau šogad katastrofāli trūka vietas dienesta viesnīcās. Studentu un kojās dzīvot gribēšo ar katru nākošo gadu mazāk nekļūš. Ir pat paredzams, ka ne Rīgā dzīvojošo kāre pēc kārpišanās zinību kalnā varētu pieaugt. Ir vērojama tendence, ka rīdzinieki dodas studēt uz reģionālajām augstskolām, bet pārējās pilsētās dzīvojošie vēlas studēt Rīgas augstskolās. Tas izskaidrojams ar mazo augstskolu augsto kvalitāti. Savukārt citās pilsētās dzīvojošie vēlas doties uz izaudzināto Rīgu studēt zinības un dzīves skolu.

Sociālie apstākļi Ventspils augstskolā

Studentu padomes lapas veidotāji nesen viesojās Ventspilī, lai vispusīgi jums varētu pastāstīt, kā dzīvo studenti reģionālajās augstskolās. Ar Ventspils Augstskolas Studentu padomes gādīgu roku tika noorganizēts šis ekskurss kopmītnu vēsturē.

Sākotnēji, uzsākot augstskolas darbību, koju kā tādu nebija. Ventspils pašvaldība izīrēja dzīvokļus, kuri bija svaigi izremontēti, un izmītināja tur daļu studentu. Pārējā daļa dzīvoja kādā ne augstas klases viesnīcē. Jāpiebilst, ka necilā viesnīcā atradās pie jūras. Nu vismaz kāds prieciņš...

Vēlāk visi augstskolas studenti, kam bija nepieciešams mitekļis Ventspilī, tika izmītināti dzīvokļos ar četrām istabām. Šajos dzīvokļos dzīvoja un pagaidām vēl dzīvo katrā apmēram 7 cilvēki. Dzīvokļi ir visas ērtības. Ventspils Augstskolas vadības nākamais solis bija pārvērst blakus augstskolai uzcelto poliklīnikas ēku par kopmītnēm. Šācīts – darīts. Vienas vasaras laikā spokainā ēka tika pārvērsta studentu mājoklī. Lai gan vēl ne pilnībā ir pabeigti remontdarbi, trijos stāvos draudzīgi izmītinājušies Ventspils Augstskolas studenti. VeA dienesta viesnīca un augstskolas ēka ir savienotas ar stikla gaiteni. Kopmītnu ēkā pirmajā stāvā atrodas arī dažas auditorijas un bibliotēka divos stāvos. Viss perfekti tīrs, kārtīgs, gandrīz sterilis. Pārveidoties pa kāpnēm uz augšu, var aplūkot garus, tikko kā remontētus gaitenus, no kuriem atzarojas istabiņas. Katrām divām istabiņām ir kopīga priekštelpa un izeja uz gaiteni. Katrā istabiņā dzīvo divi cilvēki. No kopējās priekštelpas atzarojas dušas telpa un tualete, kas paredzēta abās istabiņās dzīvojošajiem, tātad četriem cilvēkiem.

Ventspils Augstskolas studenti gan ir sašutuši par mazajām virtuvītēm, kurās uzturēšanās platība ir maksimāli diviem studentiem, bet kas paredzētas 18 studentiem. Arī ledusskapis atrodas tikai tur, un virtuvēs nav arī logu. Kaut gan diez vai daudzi studenti izmantos šīs telpas gastronomisku brīnumu radīšanai, jo pat halatīnā ģērbtam ir iespējams aizstāgāt līdz augstskolas ēdnīcai, kurai gan ir ierobežots darba laiks.

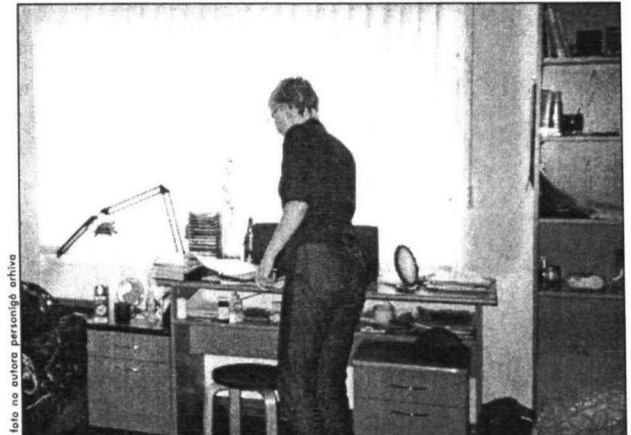
Arī rīta presi var apskatīt, neizkāpjot no pūkainām čībām ar bumbuļiņiem, noejot kopmītnu pirmajā stāvā un atrodot bibliotēkas durvis. Par tādām kopmītnu neatņemamām sastāvdaļām kā rudie ūsaiņi un peles Ventspils Augstskolā neviens neko nav ne dzirdējis, ne redzējis.

Par ko sūdzas Ventspils Augstskolas studenti:

- par to, ka kopmītnēs neesot atpūtas telpu, piemēram, biljarda telpa;
- par to, ka kojās ir novērošanas kameras, jo esot jau bijis gadījums, ka pēc kādas studentu jautrības izpausmes novērošanas esot sekojušas nepatīkšanas;
- par to, ka kojas slēdz 23.00, jo citiem ap pusnakti esot gribēties kaut kur aiziet paēst;
- jaunievedums Ventspils Augstskolas studentu dzīvē ir komandants. Līdz šim studenti dzīvoja neviena nekontrolētu dzīvi, bet tagad ir kontrole;
- lifts... Ventspils Augstskolas strīdus objekts pēdējā laikā ir lifta būv-

Rāmās svinības (LU)

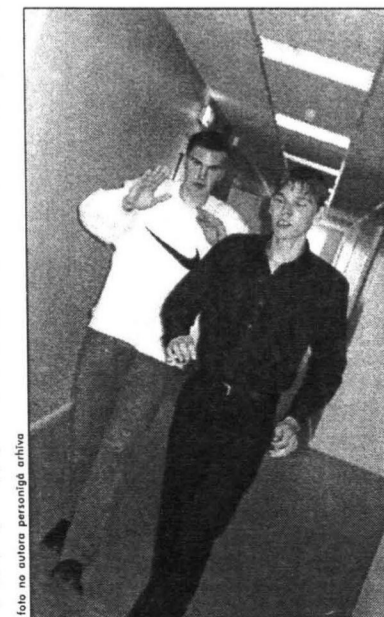
Omulīgās istabiņas (VeA)

niecība kojās. Lifts ir plānots kā ārējais un pie tam vēl no stikla. Sāka būvēt, bet tad attapās, ka, braucot liftā, vērojamas ir tikai un vienīgi deviņstāvu mājas. Tādēļ tika nolemts liftu būvēt otrā pusē, lai studenti braucot varētu vērot jūru. Kopumā ir trīs iespējamās lifta būvēšanas vietas, bet pagaidām vēl nevar izšķirties, kura būs istā. Varbūt var uzbūvēt visus trīs?

- kafejnīca... Studentiem tika solīta arī kafejnīca uz kopmītnu ēkas ar stikla jumtu, bet, prātīgi apsverot visus par un pret, nonāca pie secinājuma, ka studenti tomēr nav tā maksāspējīgākā sabiedrības daļa.

Kopējais vērojums par VeA studentu dzīves apstākļiem ir vairāk nekā pozitīvs un pierāda, ka arī students var dzīvot kā baltais cilvēks. Tā lūk! Kādas nu kuram problēmas. Citiem peles un tarakāni, citiem - novērošanas kameras un lifti. Varbūt ieviest arī novērošanas kameras LU kojās, lai droši varētu skatīt seją vietējos nemierniekus?

SARKANAA
sarkanaa@hotmail.com

Uz saulaino tāli - uz istabiņu (VeA)

Fuksi - vai tu jūties labi?

Nav svarīgi, kādā fakultātē esi nolēmis iegūt savu pirmo bakalaura grādu, bet - paldies tava saprāta veselajai pusei, izvēle ir nekļūduša - LU. Lai arī vēl daudz kas šķiet tāls un lielāka vai mazāka mēra murgains, ir viena lieta, kas tev vēl priekšā, kas ļaus pilnā spožumā nēsāt tavu jauniegūto titulu - STUDENTS.

Atceries, ir četri studentu baušļi.

Tu neesi students, ja:

1. Vienmēr esi paēdis,
2. Vienmēr esi sagatavojies semināram,
3. Tev nav neviena parāda,

4. TU NEESI IEFUKSĒTS

Ekonomos
Juristos
Fizmatos
PedPsihfakā
Biologos
Geogrāfos
Teologos

Filologos
Svešvalodniekos
Vēsturniekos
Sociālo zin.fak.
Kimikos
Mediķos

28. septembrī
42. - 43. nedēļā
12. oktobrī
26. oktobrī
5. oktobrī
februāra nogalē
fukšenes kā tādas nav, bet oktobrī būs
pirmo kursu iepazīšanās balle
nav dzirdēts!
nezin!
...oktobrī
(neatbild!)
5. oktobrī
ne mazākās nojausmas!

P.S. Ķīmiķi visus studentus aicina uz fukšu balli, ĶF 1. kursam ierašanās obligāta!

Tavi draugi,
tava zelta Universitāte

Pirmkursnieku talka

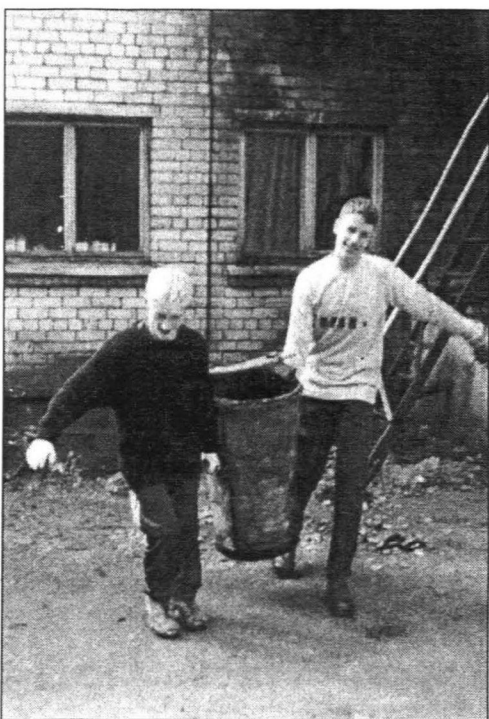

foto no autora personīgā arhīva

Smags gan - bet divatā visas grūtības pārvaramas

40 fukši un 10 vecie, pieredzējušie fizmati brauc 25 - vietīgā autobusā ar uzrakstu "The Best Bus for Us", kura vadītājs visu laiku brīdina necelties kājās, lai nerastos aizdomas. 10 pieredzējušie fizmati sen nav redzējuši viens otru, tāpēc skaļi sarunājas, dzer alu (nedaudz) un visā visumā jūtas labi. Ko dara fukši? Viņu acīs ir satraukums, domas par to, ka viņi kādreiz arī būs tādi paši, vai varbūt, ka jāmūk mājās.

Patiesībā visi piedzīvojumi sākās vēl tad, kad Līnards Limonāde atnāca uz sarunāto satikšanās vietu un aizveda visus fukšus uz Baldones autobusu, nezinot, ka plāni ir mainījušies. Pēc neliela pārgājiena un 2,5 stundu gaidīšanas seko stun-

du ilgs brauciens un ... esam klāt tik ilgi gaidītajā Baldones Riekstukalna Observatorijā.

Šis pasākums ilga trīs garas dienas, kuru laikā tika nogāzti simtiem podu, izdevās sadraudzēties ar desmitiem cilvēku, un ... odiem un lapenēm izdevās saskatīt praktiski visus! Pirmkārt, 2 dienas plecu pie pleca vecie un pieredzējušie, kā arī jaunie un zaļie, taču jau fizmati, strādāja no visas sirds, palīdzot sakopt sen aizmirstus LU īpašumus. Starp visām pārējām lietām jāatzīmē, ka baldonieši baroja mūs ļoti labi! Dienas kārtībā bija ne tikai darbs, bet arī vakara peldēšana, sarunas pie uguns-kura un fukšu priekšnesumi.

Pēdējā dienā, pēc rīta darba cēlīna, fukšus gaidīja pēdējais uzde-

Visa fizmatu brigāde

vums - 70m augstā Riekstukalna iekarošana, to paveica gan Jānis trīs Jēlas olas, gan Daina Desa un Ilze Ikri, kā arī visi pārējie. Toties kalna galā kāpējus gaidīja arbūzi un saldējums. Ar asarām acīs, noguruši, bet priecīgi mēs devāmies mājup. Nebija jā-

būt psihologam, lai justu, ka katrs pie sevis domāja: "Esmu fizmats, fizmats labākajos gados!" Mēs vairs nebijām fukši un padomnieki, mēs visi kopā bijām - fizmati!

KĀDS
Fizmats labākajos gados

INFO, SLUDINĀJUMI, REKLĀMA

Klūdas labojums

"Universitātes Avīzes" 2. numurā (2000. g. 19. sept.) tika minēts, ka šī gada "Jaunā studenta svētkus" Doma laukumā rīkoja Latvijas Universitātes Studentu padome un a/s "Hansabanka".

"Universitātes Avīze" atsauc augšminēto informāciju un atvainojas fondam "Juventus", kas bija īstais šī pasākuma rīkotājs.

Izīrē

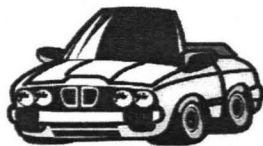
dzīvokļus (neremontēti), 50 - 128 m². Iespējams izīrēt pa istabām. Cena - Ls 1,5 par m² + komunālie maksājumi + 1 mēneša drošības nauda. Zvanīt pa tel. 7311680, darba dienās no plkst. 11.00 - 17.00.

Latvijas Jaunatnes padome

ar prieku informē, ka kopš 2000. gada 5. septembra jums ir iespēja apmeklēt Latvijas Jaunatnes padomes mājas lapu Internetā - <http://ljp.from.lv>

AUTOSKOLA

Auto Prieks

Rudens atlaides studentiem!

Līdz novembra beigām visās autoskolas filiālēs milzīgas atlaides:

Teorētiskai apmācībai

50%

Praktiskai vadīšanai

20%

Tikai mūsu autoskolās:

datorizēta CSN apmācība; mūsdienu praktiskās braukšanas mašīnas; grupas latviešu un krievu valodā.

Mūsu adreses:

CENTRS, Merķeļa iela 7-215 (pretī CĪRKAM);
PURVCIEMS, Induļa iela 4-102 (pretī PURVCIEMA TIRGUM);
PĀRDAUGAVA, Tapešu iela 48 (14. bērnu dārzā);
ZIEPNIEKKALNS, Ozolciema iela 26-52;
PĻAVNIEKI, Ilūkstes iela 10-206;

721 00 99, 256 92 01, 245 62 67

LU Kausa izcīna futbolā

4. oktobrī plkst. 16.30
Teikāns vidusskolas stadionā
(pie LU sporta bāzes)

Jaukā studentu dzīve plus fantastiska pieredze

LU Studentu padome aicina studentus pieteikties uz Eiropas Savienības Eiropas komisijas rīkoto semināru "Eiropas Savienība 2020. gadā". Pasākums notiks 2001. gada 4. - 8. janvārī Polijā / Upper Silesia. Piedalīsies jauni cilvēki no Centrāl- un Austrumeiropas ES kandidātvalstīm. Pasākuma laikā jūs uzzināsit: - profesionālu informāciju par ES un integrācijas procesu; - sadarbības veicināšanu ES integrācijas projektos; - ES darbības politiku un turpmāko attīstību; - katras kandidātvalsts iespējas,

draudus; - tiksieties ar ES reprezentatīvām un zināmām personām; - apmeklēsiet Polijas galvaspilsētu; - uzzināsiet kāda situācija, dzīve, kultūra utt. ir citās valstīs; - iegūsiet jaunus draugus un iespaidus! Pasākums ir praktiski par velti. Prasības gribētājiem ir angļu valodas pārvaldīšana un vecums no 17 līdz 18 gadiem. Pieteikties un iegūt sīkāku informāciju var pie Ineses Saivas LUSP vai zvanot pa tālr.: 9484890, vai rakstot e-pasts: inesesaiva@inbox.lv

Meklēt
Atrast Pirk
Pārdot
Kontakti

Jūsu
sludinājumi
Internetā

www.faili.lv

